

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLITICA

Preu: 30 cèntims - Corts Catalanes, 589 - Tel. 11430 - Subscripció: 3'50 pessetes trimestre

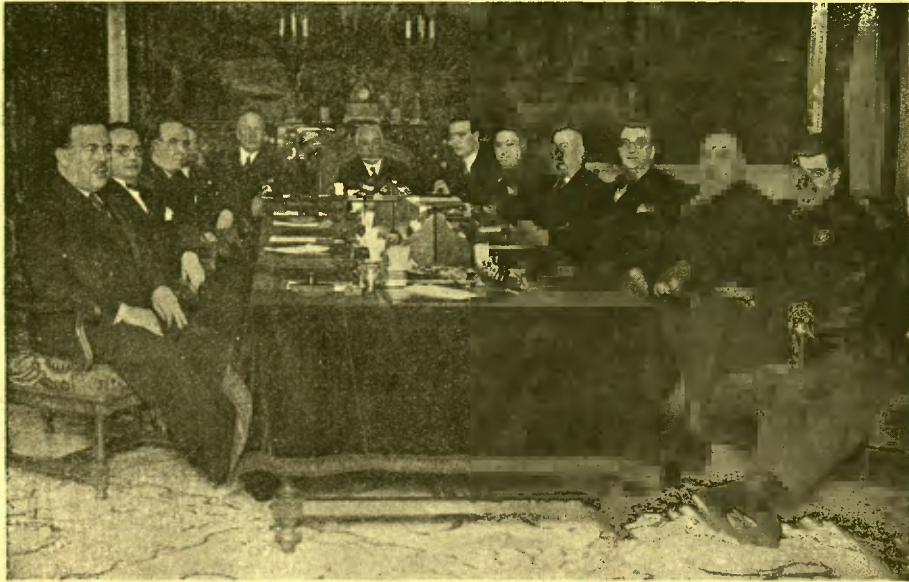
EL MOMENT POLÍTIC

Buscant el centre de gravetat a la República

Felip II, amo d'un dels imperis més grans que ha vist el món, fou a la vegada el polític potser més excèntric que s'ha conegut. En comptes de preocupar-se organitzant el seus domeny — cosa que hauria implicat un estudi pacient de les condicions materials del seu reialme — no tingué altra dèria que subordinar tota la seva política a l'ideal del catolicisme, tal com ell l'entenien, més cesarista que romà. No realitzà la seva quimera, però mogué un gran enrenou per tot Europa. Aquell trist hereu escampa dis-

millor dintre els possibles, donada la situació, es troba, bregant per la vida i mig esquerdat per la pressió contínua que, insensatament, li fan a dreta i a esquerra. I el que fa caure més l'ànima als peus és veure que tota la baralla és pur no-res, perquè no es tracta cap cosa d'interès vital, ni cap dels contendents i, a estones, ni el govern, no saben ni què es volen ni què es desitgen.

Hi haurà crisi? No n'hi haurà? Dissortadament, més que d'una crisi de ministres, cal preocupar-se d'una crisi de partits i de

Hi haurà crisi? No n'hi haurà?

posava d'una herència fabulosa per escampar. La seva bogeria, a més, no era sinó l'exacerbació del misticisme ibèric. Per tant, trobà els col·laboradors que li calgueren per a la seva tasca insensata i meravellosa. Quan l'imperi fou en runes, la magnitud d'aquestes deia la seva majestat i la força del foll que va aterrar-les. Pocs homes com ell al món han pogut realitzar en tan vasta escala una quimera del seu cervell. Potser és l'experiment més important de mienyspreu de la realitat de què es té memòria. Al costat d'aquesta orgia tenebrosa menada d'una cambreta estant de l'Escorial, les disbauxes de la Roma dels emperadors són fets diversos, meres anècdotes, accions deslliades del curs seriós de la història de veres.

Passa Felip II i tota la seva gesta. Però del seu quixotisme n'ha romàs molta cosa per terres d'Espanya. La política, sobretot, sempre ha tendit a divagar damunt de dogmes abstractes. Es parla de dretes i esquerres amb una mena de fanatisme que d'una hora lluny veiem que, per un respecte supersticiós, no ha gosat analitzar el contingut de les paraules sagrades; i encara menys voler-les adaptar a baixes funcions d'utilitat immediata. En ple segle xx, la República es veu sense un sentit de govern prou acusat per trobar els homes i els procediments que han de resoldre els problemes immediats. El poble, per una banda, no té cap consciència de cap problema: els polítics no tenen cap interès a desvetllar-l'hi ni a desvetllar-se-la ells mateixos. Discutiran més de gust sobre teologia o marxisme; la qüestió és fugir d'estudi. S'agitaran en tots sentits, però mai no sortirà res de tot aquest trasbals. No topa res de viu, d'existent; són batalles contra molins de vent que prenen per gegants uns i altres. Cadascú és un molí de vent per l'adversari i un Quixot per si mateix.

La composició i l'esperit de l'actual Parlament de la República s'expliquen perfectament per aquestes consideracions. Algú profetitzà que seria ingovernable, i comencem de tèmer que sigui veritat. De moment té la vida paralitzada, perquè cap dels seus components no té gens d'interès a tocar la realitat viva del país. Sobretot les dretes — que són l'exacerbació de tot el fals misticisme ibèric aplicat a la cosa pública — perden el temps en travetes i baralles entre bastidors per veritables beneiteries; per imposicions extemporànies, qüestions gairebé teològiques i pretensions d'anar contra el ritme del temps. El gabinet Lerroux, el

De Dijous — a Dijous

Com és costum anual, col·laboradors i amics de MIRADOR s'han reunit — enguany amb uns dies de retard, per circumstàncies diverses — al volt d'unes taules, a sopar amb aquella cordialitat de les persones civilitzades que saben que treballen, cadascú aportant-hi el seu esforç, per a una obra desinteressada i eficaç, una més de les moltes que es fan per patriotisme, enfocant, abans que res, l'interès de Catalunya en tots els ordres.

En arribar als cinc anys complets d'aquesta tasca de cada dijous, i de cada dia, varem fer una mena d'examen de consciència, i no ens haguérem pas de penedir de la nostra obra. I que aquesta satisfacció no era un miratge fill d'una vanitat que no tenim, ens ho garantiren les paraules elogioses que ens han estat adreçades per persones ben distants entre elles per llur manera de pensar i per llur filiació política, social, artística o literària. Sobretot, sense que això vulgui significar cap menysestima d'altres paraules amables, volem recollir l'homenatge a la nostra independència de Ventura Gassol, la tasca d'urbanització espiritual assenyalada per Duran Reynals, la continuïtat en el to remarcada per Carles Soldevila, i el desinterès fet notar per Claudi Amel·la.

A grans trets, són precisament aquestes quatre les que en podríem dir orientacions cabdals del nostre setmanari. No cal que les detallem gaire, perquè prou se n'han donat els lectors que ens han seguit en la nostra actuació a través d'aquests cinc anys que volem veure multiplicats indefinidament.

El nostre setmanari, com tot comentarista de l'actualitat, ha de dedicar-se a la crítica, lloant o blasfant segons els casos, però sempre en un pla d'independència i en una forma serena, per damunt de les mesquines consideracions tan difícils d'evitar en un país petit on tothom es coneix.

Aquesta independència és, alhora, una condició indispensable per a la tasca d'urbanització espiritual amb què hem volgut, sense negligir mai l'actualitat catalana, orejar la nostra vida en constant perill de reclosir-se en un localisme tocat, a estones, de kabilisme.

I és precisament per tal de fugir d'aquest kabilisme que tant s'estifa, que el nostre més gran esforç s'ha esmerçat a vetllar perquè MIRADOR mantingui, a través dels temps, les seves actituds, les col·laboracions i els temes, un to: la cosa més difícil i més laboriosa de mantenir. Potser és aquesta la més gran satisfacció nostra, el reconeixement d'haver pogut i sabut conservar un nivell constant, igualment lluny de les exaltacions com de les depressions.

Quant al desinterès, té un aspecte purament privat, del qual, per tant, no hem de dir res, i un altre que està a la vista de tothom: el suport prestat a tota iniciativa, a tota cosa que hem considerat digna d'ajut, fos el que fos i fos de qui fos.

Hem de dir una vegada més que aquestes directives seguiran inspirant-nos, amb les modificacions, dintre la conducta general que elles imposen, exigides per les circumstàncies i pel nostre desig de millorar la nostra publicació. No hi ha tasca útil, per ben intencionada que sigui, per ben planejada que estigui, si no és continuada amb persistència i sense versatilitats. És l'únic — i el millor — que podem dir als nostres amics els encoratjaments dels quals tenim en tanta estima i ens estimulen en la prossecució de la nostra feina.

Es davant aquests encoratjaments que ens creiem més obligats a persistir, i és davant la crítica amistosa — de la qual tota obra és passible — que podem trobar un atenent que formulà un dia un escriptor que ha desertat dels nostres rengles:

«El país no dona per a més.»

MIRADOR INDISCRET

El primer

A Barcelona, generalment, quan cal assistir d'etiqueta a un sopar, es fa constar; quan no consta res, tothom hi acut de paisà, per dir-ho així.

Però el nostre col·laborador Oliver Brachfeld no estava al corrent d'aquest costum i se'n presentà, dimecres de la setmana passada, al sopar de MIRADOR lluint l'únic smoking que era possible de trobar entre els comensals.

El Dr. Brachfeld donà una mirada general a la sala i digué a un altre col·laborador:

—Ja sé el primer mirador indiscret d'aquesta nit.

No es va equivocar.

Entre família

Tal com han dit els diaris, una nombrosa comissió de representants de les entitats culturals barcelonines visità els centres oficials per protestar davant les autoritats de l'enderroc de la paret de Can Comillars.

A l'Ajuntament, la cerimònia de protesta prengué un caire particular. El que duia la veu dels comissionats era el senyor August Pi i Sunyer. L'escoltava i li contestà l'alcalde senyor Carles Pi i Sunyer, el qual estava assistit pel secretari de l'Ajuntament, senyor Josep Maria Pi i Sunyer.

Això no vol dir, però, que la protesta s'hagi mantingut en uns límits familiars.

Corona a terminis

S'ha dit aquests dies que algú volia ésser rei d'Andorra i fins s'han rumorejat els noms dels suposats pretendents a aquesta sobirania.

També es diu que els andorrans demanaven cinc milions, a pagar de cop, per proclamar-lo rei, i el pretendent volia pagar aquesta quantitat a terminis anuals.

—I si em destroren al cap d'un any? — deia, per a justificar-se.

No era blava

Un noi D., d'una antiga família barcelonina, alguns dels membres de la qual no parlen gaire, però, això sí, sempre en castellà, i fins creien tenir un perfil borbònic, va sofrir un accident de carretera a conseqüència del qual calgué practicar una transfusió de sang.

El metge procurà un donador de sang pertanyent al grup hematològic adequat i no s'amoinà pas, com és natural, del seu pedegree. El donador era un plebeu incapaç de remuntar la seva genealogia més enllà dels seus avis, i gràcies.

—Oiga, doctor. Està sangre i se le podrà quitar després a mi sobriro? — va preguntar una tia del malalt.

Regateig sistemàtic

Enemics dels conflictes familiars, ens abstindrem de donar el nom del diputat català protagonista d'aquesta història.

Assegurem que és certa.

L'al·ludit diputat fa coneixença, al ball del Palace de Madrid, amb una senyora fàcil.

—Vint duros! — reclama ella.

—Quinze i fet — fa ell.

La cosa queda en quinze.

Als pocs dies, es tornen a trobar.

Ella ja no vol regatejar.

—Quinze — diu.

Ell replica:

—No; dotze, i no en parlem més.

Ni per a això

El diputat més lleig del Parlament català — hem anomenat el senyor Miquel

Guinart —, el dia del vot de confiança que sol·licitava la junta del C. A. D. C. I., va anar al casal de la Rambla de Santa Mònica disposat a emetre el seu sufragi.

Uns socis de l'oposició, però, en veure'l, denunciaren a la mesa la qualitat de burges (ultra de diputat amb mil pessetes mensuals) del senyor Guinart, el qual és propietari d'una impremta a la barriada del Clot.

No pogué votar. Lamentant-se'n a un amic seu, aquest li contestà:

—La gent que parla de la teva inactivitat al Parlament (aquest senyor mai no hi ha fet ús de la paraula), potser que tindran raó en veure que ni per a votar serveixes...

Tics radiofònics

En els selectes programes de la Ràdio Barcelona figura la crònica de desgràcies, la qual consisteix a assabentar els ràdioients de tots els pronòstics i diagnòstics que controla el Municipi. Aquesta informació, però, és feta sense oblit de detall, minuciosament. Diuen, de vegades: «el cos de la víctima acusava setze punyalades i mitja», o bé: «a l'habitació i a les parets s'han descobert cinquanta-cinc gotes de sang».

Una altra característica d'aquesta emissora és la d'imitar la veu dels regidors en radiar les notes de l'Ajuntament. Quan reporta notícies donades per un representant de la Lliga, fa la veu prima. Si el representant és de l'Esquerra, la veu pren un timbre més robust. I si és lerrouxista, allavors la veu es fa cavernosa i descordada com si el speaker fos el mateix Emiliano Iglesias.

Coses d'En Manolo

L'escultor Manolo ha vingut, darrerament, algunes vegades a Barcelona. Hem fruit, una vegada més, de les seves dites i acudits.

—Gairebé ja no em sé moure de Caldes— observa —. Feta excepció d'aquestes petites escapades que faig a la Mata, des de molt temps ençà només he anat a Sant Llorenç de Penedès.

—Es a prop...

—A prop? És a la fi del món. Mentre vaig ésser allí, no sortia de casa per por de caure fora de la bola...

Parlava després, En Manolo, del sol del Migdia de França:

—Res...! Te'l pots mirar fit a fit mitja hora seguida. Allò no és un sol: allò és una truita.

Un francès molt especial...

França! Manolo, però, n'és un admirador sincer. És un francòfil cent per cent.

Ens ha manifestat el seu desig de fer-hi un viatge, de passejar, com anys enrera, per aquells carrers del Montmartre dels seus records.

Fa ja tants anys, que en va fugir!

—Deveu tenir el francès una mica rovellat...

—El meu francès — contesta — ha estat sempre molt especial. Quan m'arrencava a parlar-lo, el meu interlocutor no m'entén de res. S'ha de limitar a dir *Oui, monsieur! Oui, monsieur*. Després, al cap d'un quart o mitja hora de *Oui, monsieur*, hi comença a entrar.

Piquiponiana

Josep Maragall, fill del gran poeta, té una casa a Ceret, i, a la casa, un masover del país que no està gaire fort en les coses d'aquesta banda, que per a ell és l'altra banda, dels Pirineus.

Així, un dia que donava detalls de l'amo a uns seus compatriotes, deia:

—Es fill d'un coronel espanyol molt cèlebre que es deia Prim i Margall...

Franquesa

Dijous passat, els socis del Foment del Treball, de Vilanova, homenajaren amb un sopar el seu president, el pintor Joaquim Mir.

A l'hora dels parlaments el meravellós colorista s'aixecà i es tregué unes quartilles de la butxaca. Els comensals, a peu dret, li dedicaren una ovació que, tanmateix, semblava eternitzar-se fins al punt que en Mir, amb la seva peculiar bonhomia, es va creure obligat a advertir tot ordenant les quartilles:

—Seieu, seieu, que això va llarg...

Mir i l'oratori

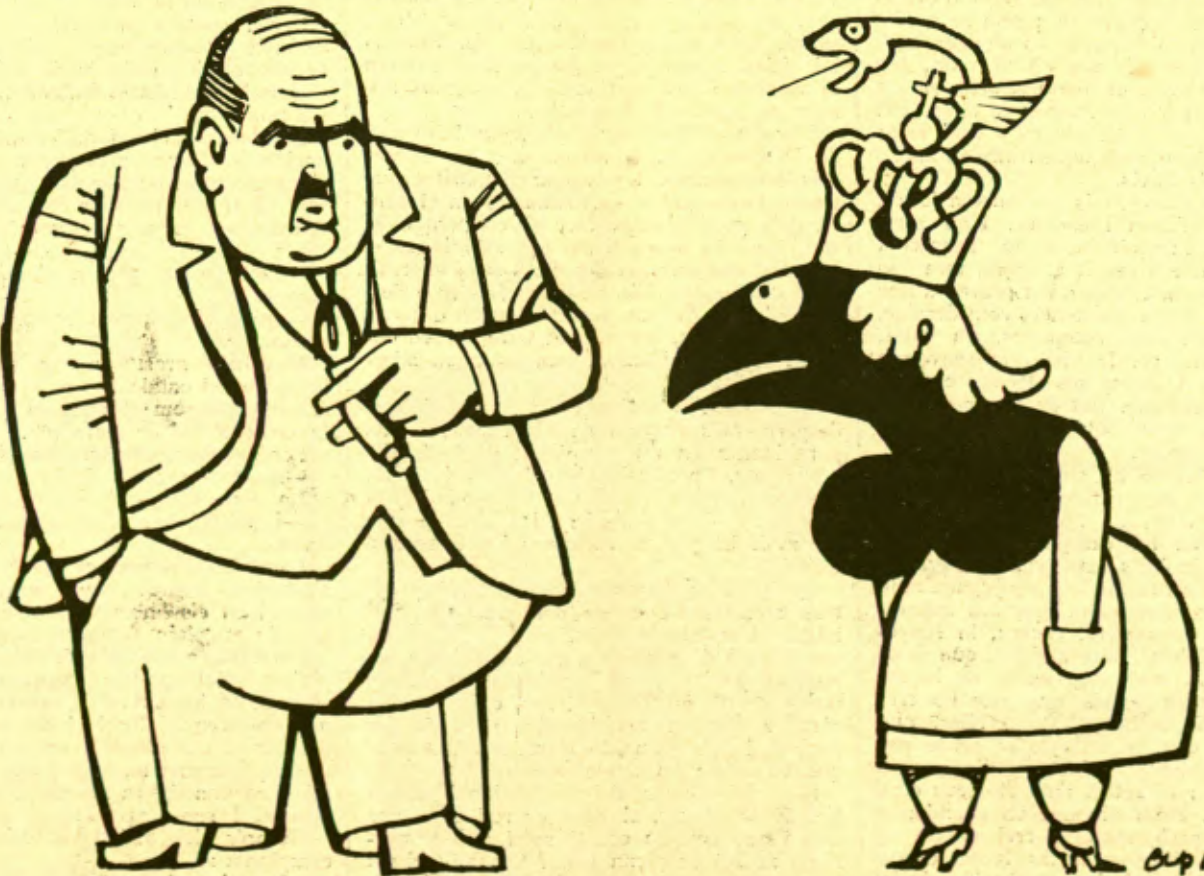
Abans de llegir el seu discurs de remecament, Mir improvisà, amb una frescor simpàtica i intel·ligent, el perquè no s'havia atrevit a posar a prova les seves dots oratòries:

—Veureu, jo de fer discursos no en sé perquè això no és pas feina dels pintors. I, demés, que tampoc ens cal, perquè, no veieu que nosaltres sempre anem voltats de gent que ho fan tan bé!...

Bateig amb poesia

El popular poeta sitgetà d'El Eco de Sitges, sobradament conegut dels nostres lectors, fou invitat a assistir a un bateig i l'home, complimentós de mena, va plasmar aquest emocionant moment familiar amb els versos que segueixen:

El champán llevaba la voz cantante
que en rubias cascadas se fué escanciando,
mientras los habanos iban perfilando
sus volutas de humo fino y fragante.
Apadrinaron a tan hermoso niño
sus hermanos Carmencita y Samuel,
con unánimes muestras de gozo y cariño
brindándole una ternura dulce como la miel.

LA LLIGA I EL Sr. CANONS

—Tenia o no tenia raó de no deixar entrar el poble al catalanisme?

A la pàgina 2:

A l'Olympia, amb els forçats de la dansa, per Andreu A. Artis.

A la pàgina 7:

Un atemptat ciutadà.

A l'Olympia, amb els forçats de la dansa

El Cav. Mucci és un home alt, amb un cabell gris magníficament planxat. Vestit de smoking, el pendrieu per un concertista. En realitat, no és un virtuós de res, i tot el seu mèrit consisteix en haver trobat el truc de tenir dies i dies unes parelles ballant. —Ep!, amic. D'això en dieu ballar? —L'interruptor té raó. Fa tres quarts que està assegut en una butaca a l'Olympia. Els participants del campionat de ball estan a punt de desaparèixer darrere la cortina, per a fer la becaïna reglamentària. Doncs bé; en aquests quaranta-cinc minuts només

lla ocasió, es presentaren als barcelonins l'inquiet Bobby Sugar i la seva parella, la sueca Hellene, magnífic exemplar nòrdic; el campió del Canadà, Ludovics, i la seva companya, la parisense Huguette, parella atlètica que ballava unes javes impressionants. Aquest era l'estat major del Cav. Mucci, i foren, naturalment, els darrers supervivents en la pista, i conseqüents guanyadors del premi. Els participants nacionals «resistiren heroicament», segons les gasetilles de l'empresa, però sucumbiren. La retirada de la darrera parella espanyola,

la parella número 28 prenia part al Campionat per a poder mantenir a «sus tres hijos de corta edad»!

Però el bo del cas és que la dita del *speaker* és certa. Cada matí, a primera hora, hom porta a la vora de la pista els tres fills de la senyora número 28, la qual, una vegada ha satisfet llur amor maternal, continua donant voltes per la pista no direm amb aquella afició, però sí amb aquella constància.

La intervenció dels fills en el campionat no es redueix solament a aquest cas. Al principi de la competició, hom vingué correu a advertir a un dels ballarins que un seu fill acabava d'ésser greument atropellat per un automòbil. L'àrbitre conferencià amb els altres concursants i hom acordà al desgraciat pare una treva d'una hora perquè pogués personar-se a la casa de socors!

Ara, imagineu-vos el lector si no ha de reportar bronques la missió de comunicar, mitjançant el micròfon, aquestes coses a un públic que en gran part ha acudit a l'Olympia amb el propòsit de divertir-se.

Però al senyor Arcos hom li ha encarregat encara una altra feina més difícil. Ell és l'encarregat de fer saltar pessetes en forma de primes per als balladors. Així que hom li diu que ha entrat al local una persona de notorietat — i la notorietat en aquests casos va des del simpático empresario al distinguido aficionado, passant pel notable pelotari —, així que es posa a tret una persona capaç de portar deu duros a sobre, el *speaker* anuncia amb termes escol·lidíssims que un dels dansarins va a fer una exhibició a honor de la presumpta víctima. Molt sovint, el generoso donante només s'allarga de cinc pessetes. Llavors el públic l'obsequia amb un escàndol formidable, que amb ell comparteix resignadament el senyor Arcos, tot mastegant l'havà que té sempre entre dents.

L'altre home dels escàndols és l'àrbitre. Mr. Reydellet és un home alt i ros, que es passeja amb suïter per la pista, i fa tots els possibles per a donar la sensació que la seva feina és de la importància més gran. Vetac que si un concursant transgredeix el reglament del Campionat — fuma més del degut, enraona amb el públic, no agafa la parella, etc. —, Mr. Reydellet el condemna a ecurar de cinc minuts els quinze minuts de descans.

Cop de xiulet, i tots els ballarins corren a deixar-se caure a les lliures de l'interior. Tots, menys el castigat que tot sol comença a donar voltes per la pista, com faria un pres pel pati de la presó. El *speaker* anuncia al públic el motiu de la punició. Llavors, les ànimes piadoses comencen a escridassar

a dir que tots els altres que s'arrossegaven per la pista es trobaven en un estat d'absoluta normalitat mental. I, a moments, nosaltres en dubtàvem.

A base d'aquests accidents, sempre hi ha alguns candidats que des de la premsa demanen a les autoritats la suspensió dels campionats de ball. En realitat, els accidents aquests no tenen cap importància, i més aviat serveixen per a satisfer un pòsit de sadisme que hi ha en el fons dels seguidors del concurs.

Tampoc té gaire consistència la llegenda

L'Olympia, per fora

han ballat un pas doble de dos minuts de durada. Si d'això se'n pot dir ballar...

Doncs què fan els dansarins de l'Olympia damunt de la pista? Passegen, dormen, aplaudeixen el company que, sol, fa una exhibició i, de tant en tant, es recorden que prenen part en un campionat de dansa — en un «Marathon Danse Sprint», que diu l'empresa —; llavors, l'àrbitre toca el xiulet, s'engega el jazz i els concursants ballen.

Aleshores, per què anomenar «Campionat de ball» l'espectacle del Cav. Mucci? Doncs, simplement, perquè d'una o altra manera cal batejar aquest conjunt d'homes i dones que fa un parell de setmanes que es belluguen per la pista de l'Olympia, mentre desfilen per les taquilles innombrables ciutadans que hi deixen dues pessetes amb vint cèntims.

—I si és així, per què hi va la gent? Ah!, vetac! tota una pregunta. Caldria fer-la a aquests dos minyons elegants i efeminats, que cada nit són a primera fila; a aquestes tanguistes, que, les quatre de la matinada tocades, entren sempre en un apoteosi d'abric de pell i cigarretes; a aquests matrimonis joves, que no s'han deixat perdre ni una nit; i a aquestes senyores, que vénen cada vespre a l'Olympia acompanyats de llurs amiguetes... Es a tots ells que caldria fer-los la pregunta: «Què hi trobeu en aquest campionat de ball?» Si és que sabien què respondre...

L'espectacle no tindrà definició, però és indubtable que té ganxo. Un amic nostre diu que és un vici; un cop hom el prova, li és gairebé impossible desviar-se'n.

O si no, mireu el palmarès del nostre amic. La seva actuació dintre el camp dels rècords de dansa comença ja fa molts anys, al Nuevo Mundo del Paral·lel, quan l'italià Ferrari es disparà un dia i ballà, tot sol, hores i hores. El nostre amic formava part d'un «jurat internacional» que controlava la prova. Els jutges s'ho prengueren amb tant d'entusiasme, que posats en un pla de competència amb el ballari, romangueren més de cinc dies al peu del rellotge i dels papers. Però vetac que un periodista italià, membre del jurat, va agafar sarna, i el nostre amic sortí del Nuevo Mundo per a acompanyar-lo a un hospital.

Després, les actuacions de M. Charles Nicolas al Paral·lel tingueren en el nostre amic un dels més constants espectadors.

No cal dir que quan la tardor de l'any 1931 vingué per primera vegada a Barcelona el Cav. Mucci, aquell incansable amateur dels campionats de dansa no fallà ni un dia a l'Olympia. Precisament es trobà allí amb Ferrari, desbordant de xerrameca i de cordialitat, que prenia part al campionat acompanyat de la seva esposa, una dona bella, dolça i una mica madura, que a primeres hores de la matinada cantava el tango *Yira* d'una manera coprenedora.

A costat del matrimoni Ferrari, en aque-

la formada pels diminuts germans Muñoz, ocasionà un escàndol formidable; el públic assaltà la pista i demanava el cap dels organitzadors, puix afirmaven que els estrangers feien la vida impossible als Muñoz per a obligar-los a l'abandonament. Aquest escàndol promogut per l'exaltació patriòtica d'un públic singular de les cinc de la matinada, no tingué conseqüències. La senyora Muñoz sortí al centre de la pista, i amb la veu trencada pel plor assegurà que es retirava perquè no podia més, sense cap mena de coacció, i s'inicià un deversall de besos i abraçades entre els concursants.

L'Olympia, per dins

Al cap de vint-i-quatre hores de l'escàndol, acabava el campionat i eren proclamats vencedors els dansarins estrangers.

I ara han tornat al cap de tres anys. El matrimoni Ferrari no ha vingut, i nosaltres, amb gran sentiment, ens hem vist privats d'aquells tangos de mitja nit. Però l'equip estranger s'ha ampliat. Ultra els participants de l'any 31, ha vingut un xicotàs admirable, anomenat Joo, un tipus d'opere modern, de «vampir» de platja de moda, que les senyores del públic es mengen amb els ulls. Ens han dit que no fa molt, Joo va batre un rècord de permanència en un tamboret penjat a tres metres de terra. Pel que es veu, tant li fa moure's com estar quiet. Ell, sempre amb aquell aire mundà i el somriure als llavis.

La companya de Joo és la francesa Zette, rossa plàti, delicada i elegant. Una altra estrangera, remarcable, és la senyoreta Hamlette, el cabell cenyit al crani, tota ella amb un aire mascle, que dona proves d'una tranquil·litat i d'una resistència considerable. Mentre tots els seus companys, un matí, anaven adormits per la pista, la senyoreta Hamlette, un cigarret als llavis, escrivia una carta inacabable, full de paper darrera full de paper, sense deixar ni un sol moment de bellugar-se!

La sueca Hellene ha abandonat enguany la seva parella, Bobby. Hom l'ha aparellada amb Josep Massip, un noi català que ha pres part ja en un campionat de Nica i que aconsegueix èxits extraordinaris gràcies a la seva estatura baixíssima conjugada amb la de la sueca, que passa dels dos metres.

I, entre els estrangers, encara, la senyoreta Kadra Baker, una mulata que hom anuncia com a cosina germana de la famosa Josefina. Val més que ens ho creguem. I també la belga Elissa Hiss, que al cap d'uns dies es va quedar sense parella, car l'alemany Heinz va dir que ja en tenia prou i es retirà amb els seus cent quilos de pes. Hom diu que va abandonar per cansanci, però nosaltres creiem que ho va fer cansat d'aguantar les brometes de l'actor senyor Rafael Arcos, *speaker* de la competició.

Perquè el senyor Arcos obté sovint èxits sensacionals, que es tradueixen en formidables bronques del públic. Com en el dia aquell que va anunciar que la senyora de

l'àrbitre: «No s'hi val!», «Tirano!», «No m'ho faries a mi!...», etc., etc. Mr. Reydellet aguantà impàvid la bronca i quan el rellotge ho indicava, ordena al castigat que passi a jeure.

Aquí, les ànimes piadoses, assegudes comodament a la butaca, varien el sentit de llurs imprecacions. Ara, exciten el dansari a la rebel·lió: «No hi vagis!», «Queda't!...» Però el castigat, que té una son que no s'hi veu, no està per gestos de dignitat ofesa, saluda amb resignació els seus «protectors» i li falta temps per a desaparèixer darrera la cortina i per aprofitar els escassos minuts de repòs que li queden.

Darrera de la cortina que tapa l'escenari de l'Olympia, hi ha disposades les lliures dels concursants. L'única particularitat que tenen, és de que estan inclinades en el sentit dels peus al cap. Deu ésser perquè la sang no se'ls acumuli als peus. Així que el ballador cau damunt del llit, queda adormit instantàniament. Els treballs són per a despertar-lo una vegada passat el quart d'hora! Moltes vegades, els massatgistes actuen damunt del cos del ballari completament adormit.

És natural que siguin els peus allò que despertí més atenció en els curadors dels participants en un campionat de ball. Els estrangers, professionals d'aquesta mena d'espectacle, fan pendre a llurs peus dos o tres banyes de gel diaris. Això sembla que va molt bé per a conservar-los frescos a tothora.

De vegades, els balladors necessiten altres atencions que les del massatge. Hi hagué una xicoteta madrilenya que es va passar més d'una setmana arrossegant unes angines per la pista. Finalment hagué de retirar-se. Però mentre hi fou, cada hora el *speaker* donava notícies del curs de les angines i dels graus de febre. Això, sembla que el públic ho aprecia molt.

I també el cas del professional català Jimmy Standfort, el qual es retirà fa uns dies i que en una ocasió sofrí una hemorràgia nasal en plena pista. O també el del concursant marcat amb el número 26, que als tres dies de ballar, saltà disparat de la pista i s'escapà cap al carrer. Els metges diagnosticaren símptomes d'alienació mental, i el feren retirar del campionat. El dictamen mèdic ens tranquil·litza, car venia

que alguns fan circular, que diu si hom administra drogues als ballarins perquè aguantin dies i dies i resistixin al cansanci. Hi havia qui ens volia convèncer que el drogatge era un fet. Com que nosaltres argumentàvem en contra i parlàvem dels efectes nocius que les drogues ocasionarien en els concursants, l'home ens digué:

—Es que hi ha drogues i drogues. Ací teniu per exemple l'extracte de coca... Heu de pensar que M. Charles Nicolas se'l pren a galledes!

Però nosaltres a l'Olympia no hi hem vist altres galledes que les que serveixen per a portar l'aliment als balladors. Cada quatre hores, hom para taula a la pista i als concursants se'ls serveix un plat i fruita. Mentre mengen, el reglament els obliga a moure continuament els peus. Sempre en moviment! Aquesta és la consigna.

Si alguna cosa hi ha de terrible en els campionats de ball, és la son. Aquesta sí que és quelcom de real i no cap llegenda! Generalment, els espectadors de nit no poden fer-se càrrec dels estralls de la son. A la nit, amb el moviment al públic, les freqüents exhibicions, l'orquestra, les primes, etcètera, la pista de l'Olympia té un aire de festa continua.

Cal, però, deixar-se caure al local de la Ronda algun matí. És un espectacle estrany, una mascarada grotesca i repugnant. Imagineu-vos el local a mitja llum, gairebé desert del tot i amb uns inacabables solos de piano. Ara sí que s'ha acabat del tot la dansa! Pels concursants, és igual que el piano toqui com no toqui. No el senten. Dormen en moviment, repenjats l'un amb l'altre. Alguns d'ells, per a evadir-se més del campionat, s'han tapat els ulls amb un mocador. I així van rodant, calmosament, per la pista.

On és la ufanor atlètica dels Ludovics? Ell, completament deixat anar als braços d'ella. Tota la posa nocturna de la parella número 11 s'ha esfondrat. L'elegant Joo, vestit amb un batí bigarrat i cofat d'un estreneycaps, arrossega els peus com un ninot, penjat a l'espallta de la seva parella ros plàti, la qual pateix considerablement per a no adormir-se i aguantar el seu company. Els Jimenos, campions espanyols, abraçat ell i ella, estan clavats, immòbils com una estàtua. La llarga Hellene s'ha doblegat per la cintura en l'espallta del diminut Massip, que té qui sap els treballs per a caminar.

I així totes les parelles. En aquestes primeres hores del matí, ha sortit a la pista la indumentària més insospitada. Pijames ridículs, sueters miserables, abrics passats de moda, deshabillés de vodevil... I el piano va sonant, i a cada hora, baixa del sostre el cartell de «Llevar ballando...» i hom canvia una xifra.

Es l'hora de les famílies dels participants nacionals. Dones pobrament vestides, criatures ploroses, ocupen butaques de primera fila. Quan llur familiar concursant passa pel seu davant, es mig desperta i fa els encàrrecs:

—Planxeu-me per a demà la camisa blanca.

—Quan vingui, porti'm un paquet de seixanta...

Ens hem acostat a una dona endolada, la mare del català Isern, el qual a les nits és anunciat com el *ganador de la Copa de la Generalidad de Catalunya*.

Per a entrar en conversa, fem:

—Es conserva bé el seu fill...

La dona somriu i ens respon:

—I pensar que si jo això li fes fer per força...

I continua sonant el piano. Valsos, passadobles, foxtrots, que no desperten cap reacció en els balladors i que el silenci de la sala engoleix d'una manera estranya.

De sobte, baixa de dalt de tot de l'Olympia un badall sorollós i prolongat. Deu ésser eixit de la boca d'un d'aquests espectadors que entraren al local el dia en què va començar el campionat i encara no se n'han mogut. Dormen i mengen allà mateix, i exhibeixen una figura macabra. Rècord de paciència. I sense premi!

Després del badall un crit, el crit del campionat:

—Boo-byyy!

Però Bobby, l'heroi del concurs, no és d'aquest món. Dorm com un soc i no el despertà sinó, vinguda la nit, l'anunci de la primera prima.

L'APERITIV

Ernest Torrence. — Al museu etnogràfic de Berlín, que és un dels llocs del món on poden descorar-se més autènticament les facultats del somni i de la follia poètica, hi ha la màscara d'un tal Almako. Almako és l'esperit o el déu de les selves, d'una tribu d'indis anomenats Wakasch, de Vancouver, país situat a la costa nord occidental de Nord Amèrica.

Aquesta màscara d'Almako pertany al tipus de màscares o caretes que serveixen en les danses religioses o guerres de les tribus més o menys salvatges; com sap tothom, tant en les tribus africanes, com en les americanes o les polinèsies, abunden aquestes caretes horribles o meravelloses que serveixen per donar més patètic, més realisme o més misteri a les danses tribals.

Però aquesta màscara d'Almako té un interès especialíssim per a tots els aficionats i els erudits del cinema, perquè en realitat Almako és Ernest Torrence. Jo no crec que cap artista civilitzat arribés al punt sensible d'explicar amb una tan perfecta malícia i amb una tant intel·ligent fidelitat les característiques de la fesomia d'Ernest Torrence com ho fa aquesta carota desesperadament expressonista dels indis de Vancouver. Aquella barreja de candidesa i de brutalitat, aquell primitivisme comprensiu, aquell punt dolç entre el gorilla i l'apòstol que hi havia en el rostre del gran actor de cinema, està perfectament explicat, amb una semblança fisionòmica que esgarrija, en la carota d'Almako.

Si no fos que la màscara de Vancouver qui sap quan i com va ésser executada, i que fa molt temps que jeu al museu etnogràfic de Berlín, jo em pensaria que no és altra cosa que la mascarilla del propi Torrence feta després de la seva mort, però amb la particularitat sorprenent que en aquesta mascarilla hi hagués quedat enganxada l'ànima viva de Torrence.

Jo potser no hauria pensat en la coincidència expressiva i anatómica d'aquests dos personatges tan distants l'un de l'altre, si recentment no hagués vist un film de Torrence anomenat *L'ombra dels ports* i que em va fer una impressió estranya. No sé si els meus lectors saben que Torrence va morir deu fer cosa de mig any. I en el cas d'aquest artista podem apreciar un dels resultats sorprenents — i que per molt lògics i molt naturals que siguin no deixen de tenir el seu misteri — que ens ofereix el cinema sonor.

Aquest resultat consisteix a poder sentir la veu amb totes les seves inflexions, i poder veure la vida animant la figura total d'un personatge que sabem positivament que ja no existeix, i això no em podedu negar que fa un cert efecte, sobretot si us mireu les coses no precisament amb aquells ulls especulatiu que tornen de tot, sinó amb aquells ulls una mica allucinat pel sentiment poètic que acostumen a tenir les criatures de set anys i mig.

Torrence, en aquest film sense gaire importància, hi fa un paper magnífic de pirata, amb tota la generositat, tota la crueltat, tota la malícia i la poca-solta dels pirates. Els pirates, en general, i especialment explicats per Torrence en aquest film, són els éssers que s'assemblen més als grans animals de la jungla. Viuen al marge dels valors morals creats pel cristianisme. Són animals purs o impurs que estan més a la vora dels somnis de Nietzsche que de l'Evangeli. Torrence fa un pirata d'aquesta mena. És curiós que Torrence en totes les seves creacions, fins en les que representava tipus de persona perfectament decent, donava, potser d'una manera instintiva, al seu personatge aquest aire magnífic d'animal de la jungla, aquesta mentalitat del pirata de les històries de les criatures. No sé si recordeu aquell gran film mut, que va marcar un punt ascendent en el progrés del cinema, i en el qual Torrence es va revelar com un formidable artista de l'ècran. Aquell film era *La Caravana de l'Oregon*. El personatge primari, brutal i bona persona que hi representava Torrence definia ja, d'una manera gairebé completa, les possibilitats artístiques de Torrence.

Després d'aquest film, el talent de Torrence va ésser profusament explotat pels directors dels estudis, però sempre en les seves creacions hi havia un no sé què primari del monstre infantil, de la gran bèstia innocent que planta una grapada solemne sense necessitat i sense ganes de fer cap mal; Torrence, amb la seva humanitat i amb el seu talent d'artista, potser per la seva gran figura peluda i romànica, a mi m'ha fet pensar sempre en aquell ós bona persona anomenat Baloo, i que en el llibre de Kipling agafa unes proporcions màgiques, i tot i ésser ós i ésser bèstia de la selva, hi ha moments que recorda un profeta de l'Antic Testament que hagi anat una mica per les tavernes i s'hagi cansat de profetitzar perquè s'ha convençut que aquest món és una olla.

En el film *L'ombra dels ports*, Torrence encarna el tipus d'un criminal, però un criminal ple de simpatia i de vaguetat prehistòrica. I és curiós pensar que Torrence, potser sense que ell se n'hagués adonat mai, portava dintre l'ànima tot l'esperit de la selva; aquell esperit que meravellosament va saber encarnar en *La Caravana de l'Oregon*. Torrence tenia això: un aspecte de déu o de geni, d'aquell món enorme i simple en el qual el bé i el mal no han trobat llur vestit propi i característic, perquè la moral encara no ha arribat a dissecar la biologia grassa, exuberant i optimista dels grans vegetals, de les serps infinites i de les dentadures perfectes. És curiós que els indis de Vancouver, amb el seu estómac ferètic, tot just tarat per una feble moral embrionària, quan se'ls va acudir fer la màscara del déu o de l'esperit de la selva, varen fer la carota d'un home que obria a totes les característiques fisionòmiques de Torrence; i no en varen tenir prou amb els pòmuls i amb aquells ulls rodons una mica meravellosos i una mica espantats, com si s'obriessin entre un alcohol nebulós, sinó que amb els pèls de la cua de no sé quina bèstia, li varen fer les celles aclaparants i peludíssimes, les autèntiques celles d'Ernest Torrence.

Totes aquestes coincidències, és clar que potser no tenen res de particular, i jo potser sóc la persona que fa menys cas de les coincidències i que creu menys en bruixes, però si més no, serveixen per vestir les coses tristes i corrents de la vida amb una mica de boira poètica. Jo crec que sense la boira poètica, totes les manifestacions d'aquest món, fins el cinema, serien horribles.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

MADAME X

FAIXES DE CAUTXULINA
PER A APRIMAR I VESTIR
A LA MODA

RAMBLA DE CATALUNYA, 24

Refuseu imitacions; exigiu
"Cautxulina" a la marca

MADAME X

ANDREU A. ARTIS

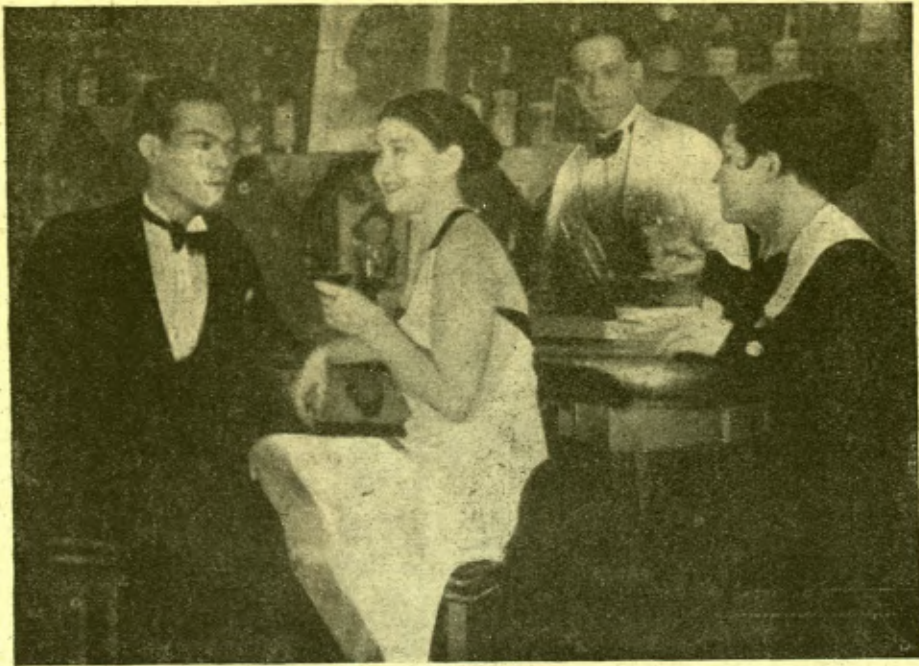
LA VEU DEL CARRER

Respecteu el noctàmbul!

A l'amic Joan Selves i Carner

Erem, l'altra matinada, en un bar nocturn del carrer d'Escudellers. La tèbia atmosfera de l'indret reposava sobre el tou de música a mitja veu que sortia de la gramola elèctrica. Dues o tres parelles ballaven a la pista, i la resta dels clients, escampats pels divans, feien una conversa que lliscava amb pas somort sobre la flonja catifa musical.

l'esquena del desemparat tocatardà. Ens referim, naturalment, a la protegida classe dels que van a dormir d'hora, en honor i glòria de la qual els governants no tenen escrúpols a sacrificar les joies més íntimes i delicades del contribuent que va de nits. Comprenem, per exemple, l'actitud dels romans de la bona època que lliuraven els cristians a les feres. Al cap i a la fi, l'espectacle era públic, i el poble de Roma en podia gaudir. Però, en els nostres dies, més

Bar nocturn, i àdhuc matinal

De sobte, la gramola va parar. El bar va desvetllar-se, com es despertem els infants quan s'atura el gronxament del bresol. Les converses canviaren de so: el zumbum vague i esfumat es convertí en una tirallonga de paraules precises i de contorns aguts. L'atmosfera d'aquàrium s'evaporava i les remors agafaren la duresa i la sobtada incomoditat d'una butaca desencoixinada sense més ni més...

—Per què ha parat la música?
—Es que ja són les quatre.
—I a partir d'aquesta hora no es pot tocar?

—Ordre de la policia.
La policia té raons que la raó no comprèn. Però hom fa un esforç i arriba a sospitar que l'ordre prohibitòria tendeix a evitar una molestia al veïnat. Aleshores, arribem a la conclusió que la música de la gramola del bar molesta els veïns. I que aquests tenen perfecte dret a la protecció de l'autoritat. Però, quina mena de veïns són aquests que es comencen a molestar a partir de les quatre de la matinada? És que a la una, a les dues, a les tres, posem-hi tres quarts de quatre, aquests honorables ciutadans resten indiferents davant la musiqueta que s'evapora per les esclatxes del bar? No és fins a les quatre en punt que els discos esdevenen per ells uns estris incòmodes i agressius?

No ens hi trenquem el cap. En aquest afer no hi ha altra cosa que un nou episodi de la tradicional desconsideració als interessos del noctàmbul. Per una sèrie de raons vagues i mai explicades, el noctàmbul, comparat amb els altres ciutadans, està sempre en un pla d'inferioritat. L'ull oficial dels governants el contempla amb un aire rígid i ericat de sospites. Se li imposen molts deures i se li respecten molts pocs drets. Hom el considera, per dir-ho així, en un estat de delinqüència latent.

Per què? Ah!, per què... Fa de mal dir. Sembla que el Calendari del Pagès de la Moral té sobre aquest punt unes idees molt clares. Ja és més curiós que aquestes idees siguin compartides d'una manera permanent, a través de tots els trasbalsos polítics i socials, per les autoritats encarregades de mantenir l'ordre públic o el que sigui. Fa molts anys que veïem amb creixent estupor que, siguin les que es vulguin les tendències o aficions personals i privades de les autoritats que s'han anat relevant en la butaca principal de l'edifici de l'Avinguda que ara és d'E. Maristany, el pobre noctàmbul sap sempre de quin mal ha de morir. I el bonic del cas és que totes les mesures que es prenen per molestar o, simplement, per entorpir la plàcida vida del noctàmbul, no tenen altre objecte que el de donar satisfacció a unes terceres persones, les quals ni tan sols es prenen la molestia de fruit de visu d'aquest rendit homenatge que els dediquen les autoritats, a

ben dit, en les nostres nits, a qui afavoreix la persecució implacable del noctàmbul barceloní?

Que no se'ns parli de qüestions de moral. No, nosaltres parlem seriosament i no admetem excuses frívols. No hi ha qüestions de moral ni d'ordre públic que expliquin satisfactoriament tots aquests capricis policíacs fets a base de jugar amb una cosa tan sagrada com és l'horari dels establiments nocturns i de la massa neutra que els freqüenta. Que ara els cabarets tancaran a les quatre, que ara a dos quarts de quatre, que ara hi podrà haver música, que ara no n'hi podrà haver, que ara no es podrà servir alcohol més enllà de tal hora, que ara sí...

A què ve tot aquest tripijoc? Per ventura hi ha algun article de la Constitució que digui que els ciutadans han d'anar a dormir a una hora determinada? Es que es vol crear dues categories de ciutadans: els de dia i els de nit? Es que es va a provocar la lluita de classes? És que es cerca una guerra civil?

No estaria per demés de reunir en una vasta associació els noctàmbuls de Barcelona, de Catalunya, d'Espanya, d'Europa. Es podria anar a la Internacional del noctambulisme, o, per dir-ho amb la fórmula de moda, al Front Unic dels que retiren tard. Ja és hora de pensar en la defensa dels nostres interessos. Ja és hora de tenir les nostres forces vives, i de fer juntes, i enviar telegrames, i visitar en comissió autoritats, i lliurar notes oficioses a la premsa i, si tant ens ajupen, de retirar-nos dignament de la Rambla.

Però, no. Esperem uns dies, encara. No creem conflictes a la maixent Generalitat. Però que se'ns escolti. En aquests dies en què tothom reclama coses imponents, en què uns volen la dictadura negra i els altres la roja, nosaltres demanem, modestament, que ens deixin escoltar el *Storm Weather* a l'hora que ens doni la gana. Aspirem que la policia ens deixi tranquils, com si fóssim uns atracadors. Volem pau i música. I no volem, sobretot, que ens passi aquella aventura esgarrifosa de què fou víctima, ja fa alguns anys, un eminent germà de noctambulisme. En aquella època, la darrera novetat governativa consistí a fer tancar els restaurants a les tres de la matinada. El nostre company, innocent de la vexació que l'esperava, acudí, com sempre, a fer el resposó. Eren les tres menys cinc minuts.

—Corri, corri! —li digué el cambrer—. A les tres hem de tancar!
El bon home va córrer. Uns moments després la porta del restaurant es tancava amb estrèpit darrera els seus talons. El trobarem a la Rambla lúid, descompost.

—M'ha passat una cosa —ens confia— que no m'havia passat mai. M'he tingut de beure una truita!

JOSEP MARIA PLANES

Mirant a fora

Albert I de Bèlgica

Tota la premsa ha estat unànime a lloar les dots del rei dels belgues.

El comte Sforza ha escrit d'ell: «A Bèlgica, tothom convingué llarg temps a trobar-li les qualitats habituals de cortesia, de zel i de cultura que són tan fàcils de descobrir en un sobirà. I aquest judici superficial s'hauria mantingut fins al dia dels seus funerals nacionals si una crisi terrible no hagués vingut a obrir els ulls dels seus compatriotes i de tot Europa. La guerra revelà al món aquesta cosa rara: un heroi sincerament sorprès i enlajat pels ditirambes dels pobles, tan convençut estava que no podia obrar d'altra manera del que va fer-ho.»

I el conegut home polític italià ha dit també això altre, que és tota una lliçó: «El rei Albert ha descobert aquesta veritat: que els reis no han d'ésser brillants.»

S'atribueix a Camille Huysmans, diputat socialista i ex-ministre de Ciències i Arts, aquesta frase dirigida al seu rei:

—Si ens calgués elegir un president de República, jo votaria per vos.

Aquesta opinió era molt estesa a Bèlgica, i a aquest propòsit es cita un diàleg entre el rei Albert i el socialista Dr. Reyer.

—Què diuen de mi els vostres amics socialistes, estimat doctor? —li preguntà Albert.

—Diuen —contestà el Dr. Reyer— que sou un bon rei i que seria un excellent president de la República.

—Impossible! —digué somrient Albert I.

I afegí, amb to lleuger: —Què pensàveu, doctor, si jo us digués: «Sou un remarcable melje i excellent cirurgià. Però quin veterinari extraordinari que seria!»

De tots els sobirans, el rei Albert era el que havia totalitzat més hores de vol. Aficionat a la motocicleta, havia recorregut tot el país, a una velocitat sovint excessiva.

Cada setmana liquidava les multes que li eren imposades per excés de velocitat. Quan aquesta suma era inferior a la mil·lana, el rei deia al ministre de l'Interior: —La gendarmaria es relaxa.

Albert I no anava mai a París sense fer una visita, protocol·laria o no, a Gaston Doumergue.

—I quines converses teniu amb el rei? —preguntaven a l'actual cap del govern francès.

—Sempre parlem de coses de l'ofici.

Desarmament?

El capità Eden, que, com saben els que llegeixen els diaris, fa una tournée de desarmament, contava a un ex-agregat d'ambaixada a Londres que el seu viatge era el darrer esforç de la Gran Bretanya.

—Un esforç de lleialtat —declarà textualment.

—I si aquest esforç no reix? —interrogà el diplomàtic.

La resposta d'Eden fou categòrica: —Rearmarem de seguida, i d'una manera que tot el món quedarà sorprès.

Sembla, en efecte, que el personatge essencial de la política britànica, Baldwin, està decidit. Si les negociacions actualment en curs no reixen, el cap del partit conservador, l'animador del ministeri d'unió nacional, dirigirà una crida a l'opinió pública anglesa demanant el rearmament del país. Aquest rearmament comprendrà, sobretot, les forces navals i les aèries.

Es diu que Baldwin declarava recentment a P.-E. Flandin, en una càmera:

—Farem el que fa molt de temps que hauríem hagut de fer els francesos: deu mil avions sempre a punt de volar poden assegurar la pau d'Europa.

Els "deus ex machina"

Segons frase del conegut assagista polític Lucien Romier:

«En la nostra època, al començament i a l'acabament de tot, hi ha els diners; en l'interval, hi ha les dones. I tota la resta no és més que aparença.»

L'ACTUALITAT INTERNACIONAL

Quina sorpresa darà Austria?

Sembla que per a les nacions hi hagi, com per als individus, destins fatals. Un exemple ens el dona Àustria, que, gran i predominant en l'escaquer europeu, o petita i sense importància política, és un motiu constant de preocupacions per a la pau europea. Quan Víctor Hugo, després d'haver invocat endebades la clemència de Francesc Josep envers Oberdan, definí «el mosaic dels Habsburg» com una bola de plom lligada als peus de la civilització europea basada en la

café. A Viena, com a Brusselles i com a Berlín, el socialista era un partit popular encaminat a l'obtenció de reformes socials que no tenen res a veure amb el marxisme.

Àustria es troba actualment amb una lluita política que no està prop d'extingir-se, perquè els 700.000 social-demòcrates de Viena —sense comptar els d'altres punts— no es resignaran a la desfeta, perquè cada ve-

L'artilleria davant el grup de cases barates Karl Marx

pau i la confiança recíproca dels pobles, no sols tingué en compte el passat, sinó que certament preveí el futur. Els que vindran, exempts d'esperit partidista, diran la darrera paraula sobre les responsabilitats de la guerra de 1914. No hi ha dubte que es ratificarà l'atribució de la majoria d'aquestes a l'Alemanya de Guillem II, però hi ha complicitats encara no ben determinades o ben valorades. Certament, quan Francesc Josep decidí l'anexió de Bòsnia i Herzegovina a Àustria, no devia ignorar que el seu cop de mà seria de greus conseqüències, per la justificada oposició de França i d'Itàlia i per la indignació dels serbis. Fou això darrer el que es produí amb l'atemptat de Serajevo, que costà la vida a l'arxiduc Ferran, hereu del tron de Sant Esteve, el qual, si hagués arribat a successor del seu oncle, hauria seguit una política bel·licosa que no hauria evitat la conflagració europea: la seva correspondència i les seves declaracions no deixen cap dubte sobre aquest punt.

Aguden les proves, que aquí no podem ni esmentar, demostrant que no es pot parlar de les responsabilitats d'Alemanya sense unir-hi les d'Àustria. I, així i tot, acabada la guerra, Àustria rebé un tracte diferent del que fou imposat a Alemanya. No solament no hagué de contribuir a les reparacions, sinó que entre tots els països guanyadors hi hagué com una mena de competència a socórrer aquell país vençut.

Amb això i l'hàbil política de Msr. Seipel, Àustria es reféu una mica, i s'hauria refet encara més si s'haguessin posat en pràctica els plans de Tardieu o Herriot. Es sabut que la crisi austríaca prové de l'escassa exportació; si els altres països obrissin llurs fronteres a la producció d'Àustria, la crisi es resoldria; però això és difícil sense un pla de compensacions, donada la competència que un fet així produiria. El pla francès, que avui és el de Benes, consisteix en la formació d'una Federació Danubiana basada en bescanvis comercials ben estudiats. Aquest pla fracassà a la Conferència de Londres gràcies a l'oposició italiana i a les vacil·lacions de Mac Donald. I, poc temps després, Mussolini elaborava un pla estegit sobre el francès, però incloent-hi mires polítiques que eren absents de l'altre.

Tres fets diferents, esdevinguts l'any passat, han tingut la seva importància en la situació austríaca: la pujada de Hitler al govern del Reich, la sobtada dictadura de Dollfuss, i els desvetllament dels desigs mussolinians d'una hegemonia al Danubi.

Innègament, fins al triomf del nacional-socialisme, els austríacs eren, en llur gran majoria, favorables a l'Anschluss. Així ens ho havien manifestat, a Ginebra i a Viena, Seipel i Schoeber, Otto Bauer i Franz Adler, i ho havien pogut comprovar personalment, tant a la capital d'Àustria, com a Lintz, Innsbrück, etc. En aquell moment, Dollfuss no hauria pogut ni volgut atrevir-se a una política antianexionista. Però Hitler féu canviar els ànims, i, més que els altres, els social-demòcrates es regiraren contra l'Anschluss amb Hitler al Govern. S'ha de dir que si el nacional-socialisme no ha exercit a Àustria una acció decisiva, és degut als social-demòcrates. Dollfuss se n'ha aprofitat fins al màxim, i, quan hauria hagut de tenir en compte aquest suport prestat a la causa de la independència austríaca, ha respost llançant els heimehwehren i la policia contra els social-demòcrates i provocant una guerra civil.

Com a pretext, ha dit que es tractava d'una guerra contra el marxisme, com si aquest, en el seu sentit pur, no estigués relegat a les golfes de trastos inútils i a les converses de

gada s'accentua més la divergència entre la Heimwehr i el partit social-cristià, i, finalment, perquè segueix en peu l'amenaça nacional-socialista.

Aquesta darrera pot pendre caràcter internacional només en el cas que fos consumat l'Anschluss. Però si el partit nacional-socialista puja al poder i es limita a exercir-lo, això és un fet de política interior i cap govern estranger no pot intervenir-hi, en cap sentit. Ara que, d'una banda, Itàlia vol exercir, a través de Viena, una àmplia influència al Danubi, i, d'altra banda, una anexió d'Àustria a Alemanya portaria els alemanys del Reich sobre el Brenner, i Mussolini deu recordar que Bismarck deia que Trieste era «la punta de l'espasa alemanya». És clar que aquesta espasa quedà trencada en 1918, però a Berlín se n'està forjant una altra que, en intenció dels espasers que la fan, ha d'ésser més esmolada i resistent.

Per l'equilibri europeu, ni França ni la Petita Entesa no poden acceptar l'Anschluss, perquè el tractat de 1922, estipulat entre els governs de París, Londres, Praga i Roma, garanteix la independència d'Àustria i imposa als firmants l'obligació de no exercir cap acció que resulti en benefici exclusiu d'una de les parts contraents. Encara que les fonts oficials interessades ho desmentin, Itàlia treballa en benefici seu, amb el consegüent neguit de Txecoslovàquia, de França i d'Anglaterra, firmants del tractat, i de Iugoslàvia.

Hi ha qui ha atinat en la restauració dels Habsburg regnant sobre una nova unió austro-hongaresa, conservant ambdues nacions llur independència, però amb un monarca comú. Així —diuen—, no sols s'evitaria l'Anschluss, sinó que també es deturarien els apetits feixistes i s'engegaria a passeig el canceller Dollfuss.

A primera vista, el remei sembla senzill, però, a part que constituiria una greu violació dels tractats del Trianon i de Saint-Germain, produiria una viva reacció per part de la Petita Entesa.

De totes maneres, les darreres notícies insisteixen sobre la preparació d'una restauració monàrquica, a Viena, a Budapest, o a tots dos llocs.

Els mals d'Àustria són greus i subjectes a complicacions imprevistes. Per tant, tot judici és aventurat. Però tot fa creure que, eliminats els social-demòcrates del camp de batalla o passats al camp enemic, els nacional-socialistes podran haver Dollfuss i s'apoderaran del govern. Aquell dia Anglaterra i França veuran clar que s'han equivocant deixant massa llibertat d'acció al canceller Dollfuss i permetent les maniobres de sota mà italianes.

Aleshores, un comunicat afirmant principis amb paraules vagues no bastarà a conjurar els perills consegüents.

I la S. de les N.? Almenys per ara, sense donar senyals de vida!

TIGGIS

GUTENBERG, S. A.

Maquinària, Tipus, Filatage de bronze Tintes i Utilitatge per les Arts Gràfiques

Aguillers, 1 i Via Laletana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Lliura: Bitllets de ferrocarril i Passatges marítims i aeris; els Bitllets quilomètrics espanyols, a l'acte, facilitant ensem al client la fotografia necessària.

Reserva: Seients en els trens ràpids, Places en Pullmans i cotxes-llits, Habitacions en els millors hotels, Autocars per a gran turisme.

Organitza: també: Viatges individuals a preu fet, Excursions, Peregrinacions, Congressos, Creuers i molt especialment

Viatges de nocs: a Roma utilitzant els bitllets reduïts del 70 % que com Agència emissora dels ferrocarrils de l'Estat Itàlia lliura a l'acte a tot client al qual interessin.

Exit en a mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu

JAUME I, 11
Telèfon 11655

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correus: Apartat 190
Telèg: "Carburas"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI: Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) : : OXIGEN 99 % DE PURES, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova : : ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova : : FERRO MANGANES i FERRO SILICI : : SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits : : CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica : : GENERADORS, BOMBADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

EL CINEMA

UN COMENTARI

«El Cafè de la Marina»

D'ençà que les pel·lícules són parlades, que esperàvem amb il·lusió la nit del divendres passat; és a dir, que esperàvem veure i oir un dia una pel·lícula parlada en la nostra llengua. Ho esperàvem amb il·lusió, però sense fer-nos masses il·lusions. Els desenganyats han estat sempre els que han tingut la temeritat de concebre esperances excessives, i nosaltres no hem oblidat mai que el país que dona avui la pauta a la producció cinematogràfica, és un país que compta amb molt més de cent milions d'ha-

deixen entreveure la procedència teatral de l'assumpte.

Un altre elogi a fer als realitzadors és la gran dignitat amb què s'ha portat a cap la temptativa. Ni *sex-appeal*, ni carrincloneria, ni res d'aquells ingredients dels quals ha abusat tan barroerament la producció dita nacional. No s'ha buscat per res afegir les debilitats del públic. S'ha anat de dret a fer una obra seriosa, que si no fos un èxit de públic, almenys mereixés les simpaties de tots els patriotes que aprecien per

Un exterior. a Port de la Selva, d'«El Cafè de la Marina»

bitants i que el cinema és una activitat que per produir-se normalment demana la mobilització de molts capitals i d'una col·lectivitat nombrosa de competències, per creure que les petites nacionalitats puguin permetre's el luxe d'aconseguir fàcilment una producció nacional.

A tot això afegiu-hi que totes les experiències realitzades fins ara aquí, de cara al cinema castellà, però des de dins d'una organització amb residència a Barcelona, no han estat gaire favorables a fer-nos optimistes, sinó tot el contrari. En el cas més feliç, hem oregut que una fatalitat cega semblava intervenir aquí per esguerrar totes les millors iniciatives i la bona voluntat dels accionistes. Doncs bé, cal tenir molt present aquest estat d'esperit per comprendre exactament quina ha estat l'actitud de l'espectador sensible i intel·ligent davant del primer film català: *El Cafè de la Marina*.

Aquesta primera temptativa de cinema ha obeït a la tàctica avui en voga d'anar a cercar al teatre la substància del film. El teatre participa com el cinema d'una tècnica de la representació plàstica, i això sembla facilitar la tasca de transposició. Però aquesta facilitat no és sinó aparent i per això mateix la tasca és plena de riscos. Diguem, en honor de la veritat, que Domènec Pruna ha palesat en la confecció del guió una gran mentalitat cinematogràfica en establir un ordre i una disposició de la narració que no

damunt de tots els escarafalls, l'honestat de les intencions.

Drama vigorós, emmarcat en un dels indrets més bells de Catalunya, *El Cafè de la Marina* ha resultat un film racialment català i per nosaltres una data memorable en els annals de l'espectacle cinematogràfic a Barcelona.

Vàrem tenir la sort que els que tenien la pel·lícula entre mans fossin conscients del que diem, i això els omplí de zel, per tal que l'estrona assolís tota la magnitud d'un esdeveniment, el qual s'aconseguí a bastament en aplegar-se a l'Urquinaona, la nit de la estrena, el millor del que tenim a Catalunya.

Tot i pensar en les limitacions materials que ha de trobar per força una activitat cinematogràfica orientada en aquest sentit, creiem tanmateix que el resultat i l'èxit aconseguits amb *El Cafè de la Marina* ens han d'estimular a tirar endavant una producció nacional autèntica. Tenim tècnics capaços, com ho prova l'esplèndida fotografia d'aquest film, un director que sap perfectament el que és i el que no és el cinema i que es diu Domènec Pruna, uns paisatges que no tenen preu, un públic addicte i que sap aplaudir, l'esforç, que s'ho mereix i tenim sobretot una competència a casa nostra, les produccions nacionals, que no ens fan gota d'ombra.

JOSEP PALAU

PANORAMA

"MIRADOR" PRESENTA "EL PODER I LA GLÒRIA"

Finalment ha estat fixada la data de la nostra sessió vinent. Aquesta tindrà lloc dilluns dia 12 al Fantàsia, amb motiu de presentar *El poder i la glòria*, l'admirable film de William K. Howard que la setmana que ve comentarem amb l'extensió que demana.

Creiem modestament que aquest comentari dirà als nostres lectors millor que cap col·lecció d'adjectius no ho faria, les raons que hem tingut per patrocinar aquesta presentació, que — els nostres lectors poden estar segurs — no desdirà per res en qualitat de les que fins a la data portem organitzades.

Les localitats es posaran a la venda en sortir el nostre número vinent, en el qual trobaran els nostres lectors, també, les altres dades d'interès sobre aquesta sessió de cinema, la qual esperem que mereixerà l'èxit que han aconseguit les anteriors.

"Cinematògraf 1912"

A. D. L. A. N. (Amics de l'Art Nou) presentarà el dimecres vinent, dia 7 de març, a l'Íntim Cinema, i en sessió especial titulada «Cinematògraf 1912», uns quants films d'avant-guerra, curiosament triats, que no seran oferts com un anacronisme destinat a provocar la rialla dels espectadors, sinó amb tots els respectes, com una mostra de l'estat d'esperit d'aquella època.

El programa estarà compost d'un film curt de Salustiano (Prince), *La casa de nadiu*, una pel·lícula de Pina Menichelli i la superproducció *La Dama de las Camelias*, interpretada per Francesca Bertini i Gustavo Serena. A l'entreacte, un sketch evocador farà reviu a l'escenari l'ambient d'aquell temps. La sala estarà perfumada amb essència de violetes russes.

Inkijinnoff i "Amok"

Recordem Inkijinnoff, el d'aquella *Tempestat a l'Àsia* presentada per MIRADOR? Doncs aquell Inkijinnoff s'ha passat al capitalisme, i el seu darrer film és *Amok*, rodut sota la direcció de Fedor Ozep, i en el qual l'artista siberià fa un doble paper, el d'un home qualsevol atacat d'amok, aquella folia dels homes de Malàsia, i el d'un xinès assenyadíssim, filòsof i escèptic.

Coses perilloses

Aquest excepcional film de King Vidor, *El seu únic pecat*, ens ha portat molt lluny. Diem excepcional perquè és una obra mestra produïda de dalt a baix sense sortir-se de la més absoluta normalitat. King Vidor ha aconseguit com ningú més aquesta sintaxi cinematogràfica que de tan natural i justa sembla la prosa d'aquells literats que fan oblidar la literatura. I *El seu únic pecat* encara és excepcional pels ulls de Kay Francis, d'un dramatisme cada vegada més afinat, i pel cop mortal que Ronald Colman ha donat al galan jove. Després de l'actuació magnífica de Colman en aquest film, voler-nos donar tipus humans a base de ga-

no és allò mateix que fa Maurice Baring?

Però, i això és el que volem dir avui, aquest estil damunt de la pantalla és menys perillós, infinitament menys perillós, que damunt del llibre. Per una qüestió de temps, si més no. El film és una escopetada que si no us hi moriu de sobte en sortiu tan fort com abans — parlem de films bons —; la novella és una malaltia crònica que us va consumint. Perquè *El seu únic pecat*, tant si voleu com no, l'heu de veure en una hora i vint minuts. En canvi, una persona normal — que té la seva vida i la seva feina, volem dir — per llegir *An imperfect lover* deu necessitar pel cap baix aquelles sis o set hores que haurà de distribuir entre els lleures de tota una setmana o de tota una quinzena.

Un film és una cosa tan suggestiva que mentre dura la seva projecció no us deixa temps de pensar. Una novella, amb la seva lentitud, amb la seva calma, us fa pensar mentre la llegiu, i sobretot mentre no la llegiu, en el punt que hi heu fet perquè s'havia fet tard o perquè teníeu feina. Un film és una cosa que passa pel vostre davant com un tren, sense deixar-vos temps de calcular tots els trencacolls que pot trobar, tots els passos a nivell que ha de travessar, tots els túnels per on s'ha de fondre. Una novella, permeteu-me l'expressió, és una mena de bany-maria que us va fent el seu zuz-zub una pila de dies.

Davant d'una novella gairebé no reaccioneu fins que ja heu caigut en tots els seus perills, perquè ja fa dies que no pensàveu en altra cosa. En canvi, davant d'un film comenceu a reaccionar, a favor o en contra, tot just en el moment que comença a pensar-hi. És en el moment que el que heu vist en el film pot començar a tenir una influència damunt vostre, quan comenceu de reaccionar contra d'ell.

La vida de Jim Warlock passa tan de pressa, d'una manera tan sintètica, damunt de la pantalla, que no sou a temps d'adherir-vos-hi abans que vingui la vostra reacció natural davant d'ella. Ah, tot allò damunt les pàgines del llibre — si el llibre és bo com el film — que en deu ésser d'endimoniadament perillós! Aquella marxa de la dona a Itàlia amb tot aquell mig fa ceció, mig seriós de les recomanacions mútues, aquell retorn de la dona amb totes aquelles mirades de dubte, amb tot aquell rodeig insinuant sobre la confiança i la desconfiança, com es deu anar ficant endintre, endintre! Que si tanmateix el vostre temperament us portava a reaccionar-hi en contra, ja no hi seríeu pas a temps.

Per això ens sembla que un film decent — volem dir no pornogràfic —, per immoral que sigui — volem dir ben a prop de la realitat humana —, serà sempre menys perillós que una novella.

Em sembla que això té una importància decisiva. Crec — contra l'opinió dels moralistes — que el cinema no és responsable ni d'un sol furt, ni d'un sol crim, ni d'un sol suïcidi. Però crec que és responsable d'una cosa molt pitjor: de la idiotesa col·lectiva del vuitanta per cent de nois i noies que van cada setmana al cinema.

I contra aquesta idiotesa, ara augmentada amb el cinema francès ple d'equívocs i banalitats, només es pot reaccionar amb films bons com aquest de King Vidor.

JERONI MORAGUES

Kay Francis

lans joves serà perdre el temps d'una manera lamentable.

I diem que aquest film ens ha portat molt lluny perquè amb ell podem continuar el tema de la perillositat de l'art que encetàvem no fa molt temps a propòsit de Maurice Baring i Aldous Huxley.

Ens sembla que avui podem enfocar la qüestió de la manera següent: si el cinema segueix pel camí que han iniciat els grans mestres de la pantalla, molt aviat la visió d'un film serà infinitament menys perillosa que la lectura d'una novella.

Durant la projecció d'aquest film de King Vidor, el record de Baring ens pessigoleja més d'una vegada. No coneixem la novella de Robert Core-Brown, *An imperfect lover*, però segurament que té molts punts de contacte morals amb *Daphne Adeane* de Baring; almenys la seva versió cinematogràfica vessa tota l'estona un refinament d'ambient, una elegància de situacions, una subtilitat de filtracions que hi fan pensar més d'una estona. I estem gairebé segurs que *El seu únic pecat* és molt menys perillós que *An imperfect lover*. Avui el cinema, en mans dels que en saben, esdevé cada dia més amfí i menys visual; segueix entrant pels ulls, és clar, però amb coses cada dia menys corporals, i cada vegada més psicològiques. Anys enrera, en un film com aquest hi hauria hagut una infinitat més de besades, d'equívocs nocturns, de subratllaments de dormitori; l'únic pecat de Jim Warlock (Ronald Colman) l'hauríem vist d'una manera tan baixa, tan vil, tan cos a cos, que el pecat gairebé l'hauríem fet nosaltres i no ell.

Avui això, gràcies a Déu, ja és una mica lluny en els bons films. El Jim Warlock d'aquesta cinta l'hem conegut a través de les seves reaccions psicològiques (a remarcar l'admirable escena del sopar al restaurant amb Doris Lea). Coneixem el seu pecat no perquè l'hi hàgim vist cometre, sinó perquè l'hem presentat, i sobretot n'hem tingut la certesa quan torna a trobar-se cara a cara amb Clemency, la seva muller. En altres temps, la tornada del marit a casa hauria estat el de menys i la consumació de la seva aventura amb Doris Lea hauria estat l'essencial. Cal reconèixer que hem fet un guany inestimable.

I bé, aquest any amb el protagonista del film fins al dintell del pecat i deixar-l'hi, aquest retrobar-lo en el moment del seu penediment i amb ell endevinar la seva culpa,

Femina

AVUI ESTRENA

Una pel·lícula tan gran com les seves estrelles

MOLT AVIAT

El Poder y la Gloria

FOX

Si us agrada CALLES DE LA CIUDAD, us entusiasmarà

El mateix ritme
Idèntica emoció

Animador: James Flood

ES UN FILM PARAMOUNT

DEMA ESTRENA AL

COLISEUM

URQUINAONA

DEMA ESTRENA

2 CONTINENTS
2 ESTUDIS

Combinats per a
crear una simfonia
d'emocions humanes

KAY FRANCIS
NILS ASTHER
WALTER HUSTON - PHILLIPS HOLMES
DIRECTOR: RICHARD BOLESIAWIKI
TEMPESTAD
AL AMANECER

METRO-GOLDWYN-MAYER

Vegeu l'obra mestra de R. BOLESIAVSKY,
director de "Rasputin i la tsarina"

PASSEIG DE GRÀCIA, 57. - TELÈFON 79681
De les 5 tarda a la 1 matinalda

CURIOSITATS MUNDIALS
Interessants reportatges Fox Movietone
L'EMIGRACIÓ DELS PEIXOS, documental
NOTICIARI FOX SONOR (Notícies d'Espanya)
NOTICIARI FOX SONOR (Internacional)
REFLEXOS DE BANGKOK
Bellíssima Catifa Mágica Movietone

CAPITOL

Demà divendres estrena

La màxima emoció i el més fi
humorisme en un sol programa

BONIS KAPLOFF

EL TEATRE

QUELCOM MÉS AL VOLT DE...

La Flamenqueria

Es, o, més ben dit, torna a ésser de bon veure entre la gent que té cara i ulls, l'afició a tot allò que de lluny o de prop és o vol ésser flamenc.

En els darrers números de MIRADOR han estat sustentades oposades teories sobre la dansa i les dansarines, que han deixat l'argumentació a les mateixes portes del tenebrós recinte de la flamenqueria, allà on sempre s'atura tímidament l'aficionat que no ho és de debò o que tem arribar a ésser-ne massa.

El nostre dilecte amic Sebastià Gasch, amb una erudició més aviat sobrada de l'art de la dansa, ha glossat l'art incomparable d'Antonia Mercé, l'Argentina, donant peu a Jaume Passarell per a trencar una llança en favor del racionalisme de la dansa, del seu valor genèric i de la força de l'espontaneïtat que ha d'informar-la perquè no s'allunyi massa del bressol de la casta on és nascuda.

D'aquest punt dolç i gairebé final on és ara la qüestió, i sense pretensions d'arbitrar sobre ella, voldríem portar-la un xic més endins pel camí del flamenc, que és per on sembla més palesa la divergència de l'apreciació.

Comencem per negar, abans que res, que una dansarina flamenca, si ho és de debò, pugui ésser una afortunada intèrpret de totes les danses regionals ibèriques; neguem així mateix que aquesta diversitat enciclopèdica que permet a una mateixa dona interpretar totes les danses, sigui beneficiosa per a la qualitat de cada una de les danses dites... amb la mateixa raó amb què podríem negar la qualitat literària d'una bona enciclopèdia, sense deixar de reconèixer que és un llibre d'una gran utilitat.

Ara, però, hem de remarcar que per a entrar al recinte clos de la flamenqueria s'ha de fer-ho violentament, s'ha de tirar la porta a terra (valgui la metàfora), per tal de sensacionalitzar el desig.

Com tot art veritablement bo, el flamenc ho és per se; després, amb bona voluntat, es pot admetre la polèmica.

De flamenc no se'n vol ésser si no se n'és a una mica; tanmateix no se'n sap si no se n'és.

Per la mateixa raó que per als blancs tots els negres s'assemblen una mica, i per a tots els negres s'assemblen també tots els blancs, per aquesta mateixa raó una mica absurda, tots els flamencs són gairebé iguals, tots són de la mateixa corda temperamental, tots són de la mateixa família... diguem-ne zoològica, sense explicar-s'ho ni polemitzar sobre aquest fet fonamental.

Sense sortir-se dels termes de la sudita polèmica, trobarem un exemple viu de tot això.

Es tracta de Soledad Miralles, encertadament oposada per Passarell a la perfecció químicament pura de l'Argentina com a mostra del fang amb què ha d'ésser pastat el cos de la dansa que dansa el poble, matissada de les imperfeccions del geni i de les arbitrarietats de la creació.

Soledad Miralles s'assembla molt, com a gitana que és, a totes les dones de la seva raça, i a aquella gitana típica, retrat impersonal de totes les gitanes, que en el seu *Romancero gitano* fa d'una altra Soledad, de Soledad Montoya, Federico García Lorca, el poeta il·lustre dels gitanos i gitano ell mateix:

Las piquetas de los gallos
cavan buscando la aurora
cuando por el monte oscuro
baja Soledad Montoya.
Cobre amarillo, su carne
huele a caballo y a sombra.

Com aquesta Soledad Montoya, també Soledad Miralles *huele a caballo y a sombra*; *marchosa* i fina d'anca, com diuen els homes de la seva raça en un elogi que és comú a la dona i a l'euga, dansa com vol i sap, reflectint la sobirania dels seus... dels quals diu el mateix García Lorca:

Soledad Miralles

Por el olivar venían,
bronce y sueño, los gitanos.
Las cabezas levantadas
y los ojos entornados.

Soledad Miralles ha passat com un estel de flamenqueria per la Bodega del Colón, deixant un regust de música atapeïda de bemolls i de raptos de tragèdia que posen l'imperatiu de la seva augusta feminitat de dona a seques, per damunt de tots els prodigis del maquillat i del platinat i polít de la darrera creació de dona fatal.

Ho ha avassallat tot, fins el record de l'opacitat de la seva veu, l'ancestralisme de la seva *mata de pelo lustrado* i el seu tarannà de *mujer echá p' delante...*

El pas d'aquesta dansarina de tan alta qualitat temperamental pel que en podem dir el llombríglol de les nits barcelonines, ha refrescat el neguit temptador que el flamenquisme produeix a les persones de *buen vivir* que se'n van a dormir tard i rumien el regust de les sensacions de qualitat.

Aquestes comptades persones que han tingut la sort de veure dansar Soledad Miralles, poden escampar joïoses la bona nova: han vist el miracle del flamenquisme en la seva més pura expressió, han tastat allò que és bo de debò, allò de què es pot dir que el que no se li assembla no és pas flamenc.

Ja poden, els que ho han vist i sentit, «tirar la porta a terra», entrar decidits i crear la seva pròpia erudició de bons aficionats.

ERNEST GUASP

MIRADOR

PRESENTA

El Poder i la Glòria

(THOMAS GARDNER)

DILLUNS, DIA 12 AL FANTASIO

Una representació amateur

La Secció de Teatre de l'Ateneu Polytechnicum, per mitjà del seu elenc amateur, sota la direcció d'Enric Giménez, ens presenta el passat dissabte a la Sala Capgir la comèdia satírica de Bernard Shaw, *L'home i les armes*, en l'elegant i acurada traducció de Carles Capdevila, el qual féu precedir la representació d'un curt parlament posant en antecedents al públic que emplenava la sala sobre l'obra que s'anava a interpretar i el seu autor. La representació es descabdellà amb tota normalitat i assistida constantment per l'interès dels espectadors que en seguiren la peripècia amb la més gran atenció.

Això sol, en veritat, per convinçents que haguessin estat les paraules de Capdevila, no hauria pas estat aconseguit si els detractors de Bernard Shaw tinguessin una mica de raó quan el qualifiquen de rebarbatu, d'excessivament filosòfic, d'abstrús, d'obscur i, en definitiva, d'antiteatral. No hi ha atapeïment de testes que hi valgui, per intenció, per intel·ligent, que arribi a ésser, en favor de qualsevol peça escènica, quan aquesta no té la condició de teatralitat que l'ha de fer viure damunt les taules. El públic s'hi avorreix, s'hi avorreix irremissiblement i en dona bones proves mentre dura el seu turment.

Pel que toca a casa nostra, aquesta representació que comentem — com altres que de diverses obres del mateix autor ens han estat donades — seria prou per convèncer aquells dels nostres conciutadans que neguen teatralitat al gran humorista irlandès si no fos que porten una formidable salvaguarda per a llurs opinions en la seva incapacitat de donar un pas que pogués influir en la seva estabilitat.

Val a dir, però, que no és pas *L'home i les armes* de les més famoses entre les del seu autor com a difícil de comprensió. No gens menys, posseeix totes aquelles característiques en què es basa aquesta opinió adversa que assenyalen, una de les quals i no la més favorable per a aconseguir la condició posada en causa, és el seu tarannà escèptic i ultradament faceciós que hom ens ha dit que repelleix el públic de bona fe. Si guai com sigui, el fet és que la presentació de *L'home i les armes* obtingué una acceptació completa per part del públic.

Per als que ens hem queixat de l'amanerament, de la falta d'originalitat, d'ambició i de criteri que, desgraciadament, dominen en la més gran part de les agrupacions d'aficionats de Catalunya, l'actuació de l'elenc del Polytechnicum no ha de merèixer sinó aplaudiment i estimul. Es en la prova, en l'assaig, en el risc, en la presentació d'aquelles obres i d'aquells autors dels quals ni s'ocupen ni es recorden les companyies professionals, que els aficionats tenen la raó de llur existència. A això sembla que obeeix aquesta agrupació que amb aquesta obra ha fet la seva segona representació. Per altra banda, el treball dels elements que hi han intervingut demostra una lloabilíssima compenetració amb l'esperit de l'obra i cada un dels intèrprets se'n ha mostrat descabdellant el seu paper ben lluny de tota altra influència que l'interès a servir-lo idòniament sense cap aspiració inoportuna al lluitament personal.

La direcció, a càrrec d'Enric Giménez, indubtablement, no ha deixat de tenir-hi bona part, especialment en el que fa a l'ambientació de l'obra i la comprensió per part de tots del seu sentit, predominantment irònic i grotesc a través de tots els canvis de to i d'expressió dels seus personatges.

Quant al treball dels actors, hem d'assenyalar en primer lloc Joan Cristòfol, que féu un capità Bluntschli, despallat d'emfasi i ple d'aquella planera seguretat que convenia al personatge; el comandant Petkoff fou interpretat excel·lentment per Ramon Coves, com ho foren, també, Louka, Raina Petkoff i Caterina Petkoff per les senyores Maria Antònia Sarda, Maria Gotzens i Maria Teresa González respectivament; Sergi Savanoff, Nicola i el tinent rus foren també portats de manera adient per Teodor Garriga, Simó Armengol i Aureli Vilà.

Al mateix temps que felicitem la secció de teatre de l'Ateneu Polytechnicum organitzadora de la vetllada, hem de dir als seus components que esperem que un dia o altre bé sabran donar-nos aquell *Perquè demà surti el sol* d'Angel Ferran, referent al qual ens sembla que havien corregut notícies que el tenien en estudi.

JOAN CORTES

Un imitador de miracles

«Dels marxants de mentides de la fira Saint-Laurent i els escamotejadors de Nicolet ençà — escriu Gustave Fréjaville — els il·lusionistes han complicat progressivament la seva posta en escena, multiplicat els seus trucs i han arribat a compondre veritables espectacles.» Aquest Nicolet era el director d'un teatre, que actuava per les fires de França a mitjans del segle XVIII.

Horace Goldin

Com que atreia un gran nombre de públic amb la varietat i la novetat dels seus espectacles, l'expressió de *plus en plus fort*, *comme chez Nicolet*, esdevingué proverbial. Aquesta expressió equival al *todavía más difícil* castellà, i, com diu Fréjaville, s'ha convertit en l'obsessió dels il·lusionistes. Aquests, en efecte, empesos per l'afany desmesurat d'anar sempre més enllà, han arribat, de complicació en complicació, als seus espectacles actuals, farcits de decorats fastuosos, de criats abundants, d'aparells enfarfegats i de tigres i elefants com el número de Carmo. Aquests espectacles, intercalats en un programa de circ o music-hall, tenen massa durada i alenteixen el ritme viu, indispensable en aquests gèneres. Però quan els il·lusionistes es presenten tots sols i ens ofereixen un espectacle ben muntat i menat a un tren accelerat, aleshores són, pel nostre gust, no tan sols tolerables, sinó també molt divertits.

«Tothom sap que no hi ha res de sobrenatural en les il·lusions que els prestidigitadors fan néixer — escrivia Hugues Le Roux fa quaranta anys —. La seva explicació és la més senzilla del món, però la cerquem sempre sense resultat i, en entestar-nos, no ens avorrim, que és el que es tracta de demostrar.» Sí. Com ho deu fer això? Aquesta és la pregunta que es fan tots els espectadors d'un espectacle d'il·lusionisme. Com ho deu fer això? Aquest enigma, que el públic tracta en va de desxifrar, és la força i el secret de tots els il·lusionistes. El descabdella davant els nostres ulls. Fem suposicions, conjectures, cavillem, cerquem la clau del misteri. És endebades. No la trobarem. No ho endevinarem mai. I en aquesta estranyesa resignada rau el nostre plaer. Els il·lusionistes ho saben. I juguen faceciosament amb el nostre afany de comprendre. Fan veure que ens revelen la trampa dels seus trucs. Però estigueu tranquils. No ho sabreu, no ho sabrem mai. Aquesta gent amaguen curiosament el seu secret professional. S'agrupen en sindicats, en *cercles mágics*, els membres dels quals es comprometen a callar. Fa algun temps, en una reunió d'un d'aquests sindicats, un soci va insinuar si no caldria suprimir de les revistes professionals l'explicació dels trucs. Algun profa podria llegir-les.

Ara, un dels més famosos d'aquests il·lusionistes, Horace Goldin, actua a Barcelona. Dissabte va debutar al Novetats. Amb un rostre carmí, un nas voluminós, uns

llavis molsuts, golafres i sensuals — els trets perfectes del jieu cent per cent —, amb el coll de brau molt curt i una panxeta que li dona un aire important, amb un caminar decidit i uns posats cerimoniosos i subtilment preciosos, Goldin — que no es fa dir *The Great*, com els seus col·legues, sinó Mr. Horace Goldin — no sembla un il·lusionista, sinó un banquer israelita de Wall Street. Les ulleres que es posa quan ha d'executar un exercici minuciós afirmen aquesta impressió.

Goldin és molt famós. Però confessem que no ens ha acabat de fer el pes. Només al començament de la segona part, una curta exhibició de prestidigitació, ràpida i neta, ieta a tota velocitat, a vuitanta per hora, ens va deixar entreveure la seva classe. Com el boxador o el futbolista que, en un mal dia, gris i monòton, demostra les seves facultats amb una genialitat sobtada i passatgera. Tota la resta ens va semblar lent i complicat, sense gaire agilitat ni fantasia, gosariem dir vulgar. Val a dir que Goldin pateix un greu handicap. Només sap anglès. I no pot fer ús d'aquell *boniment* espiritual, que és la força de molts dels seus col·legues, i que dona amenitat al seu treball. Richiardi potser no és tan bo com Goldin, però sap servir millor els seus plats. Consient d'aquest handicap, Goldin es va servir a la primera part d'un intèrpret anglès, exangüe i tronadet, que, amb una veu preagònica traduïa amb un espanyol elemental i inintelligible els acudits de l'il·lusionista. El públic hi va fer broma. A la segona part, l'intèrpret inoperant va ésser substituït per un altre que, decidit a fer oblidar el fracàs del seu predecessor, va sortir amb posat triomfant i veu de tro. Però el seu anglès era tan deficient com l'espanyol de

l'altre. I traduïa *execution* amb *exhibición*, *miracle* amb *marroquí*. Nit de debut. Ens en fem càrrec. I, a l'escenari, durant l'entreacte, el secretari de Goldin, un sudamericà dolç i trempat, ens va donar tota mena d'explicacions: que a les sis desembraven l'equipatge, que no havien assajat, que el *speaker*, molt bo, estava malalt d'angines... Sí, sí. Nit de debut. Ens en fem càrrec. I esperem que en dies successius la cosa millorari.

I què fa Goldin? L'acompanyen tres dones joves i rosses, entre les quals una de tan robusta com suculent, i quatre o cinc homes. Goldin tira un tret a una noia penjada a una corda i la noia s'esfuma misteriosament; tanca dins una caixa la rossa robusta amb el cap i els peus al descobert, i serra la caixa en dos trossos; exhibeix un àrab amb un forat a la panxa, pel qual fa passar les coses més diverses; amb una canya i un ham pesca peixos vermells en l'orquestra; obre el ventre d'un gos i en treu un conillet — *sorpreniente laparotomia de un perro* —; situa un àrab davant un canó descomunat, el dispara, i de l'àrab només en queden les vestidures — *fin de un rebelde hecho trizas de un cañonazo*... I, com a cloch, presenta amb un títol purament sobrerrealista *Sinfonia que se pierde en el espacio, a la vez que el piano y la pianista*, que vol dir *Fuga musical: un piano fuerte de dimensiones normales desaparece insieme con la suonatrice*. I el *Milagro viviente: la mujer dividida por completo por una sierra circular gigantesca*, que potser és el truc més impressionant. Tot, amb certa netedat, però amb un abús de mecànica complicada, que lleva molta quantitat d'enigma al seu treball.

Acabat l'espectacle, vam entrar al quarto de Goldin, a demanar-li una fotografia. «Content el públic? Què li ha agradat més?» «*The last number*», vàrem contestar amb el poc anglès que gastem en els casos de molt compromís... El darrer número, La dona serrada. «*Miracle*!», va exclamar amb els ulls en blanc. I ho va dir amb un aire tan convènt, que ens va fer l'efecte que s'ho ha arribat a creure que fa miracles, aquest gran farsant.

SEBASTIÀ GASCH

Vegeu a la pàgina 8 altres matèries teatrals que no han trobat cabuda en aquesta.

Saló Catalunya

EXIT DE

FOX

presenta

LA CRUZ
Y LA
ESPAÑA

JOSE MOJICA

KURSAAL

AVUI I CADA DIA

FOX

PEREGRINOS

HENRIETTA CROSMAN

Metropol Cinema

VEGI EL FILM

FOX presenta

MATRICULA 33

VEGI AL FANTASIO

UN FILM
EXCEPCIONALJAN KIEPURA
MAGDA SCHNEIDER
HOY NUNCAU
FILMSUna deliciosa comèdia musical
cantada pel tenor de la veu
meravellosa

JAN KIEPURA

LE LLETRE

ELS CATALANS VISTOS DES DE FORA

"Cosmopolis", de R. Croft-Cooke

El lector habitual de la col·lecció *Albatros* que sigui, ensem, admirador d'Aldous Huxley, s'haurà trobat amb una sorpresa que pot ésser grata. Un dels darrers volums publicats és el que porta per títol *Uncle Spencer and other stories*. No cal dir, doncs, que els admiradors de la gràcia de Huxley no poden deixar de comprar-lo. Però la sorpresa ve després. Quan hom es disposa a llegir-lo, s'adona que *Uncle Spencer and other stories* no té res a veure amb Huxley, sinó que, per equivocació, sota les cobertes d'aquell llibre en realitat hi ha la novel·la *Cosmopolis* de Rupert Croft-Cooke. Què fer, tornar el llibre? Potser que provéssim de llegir-lo.

Novella de fantasia, aquell gènere tan agradable als anglesos. Un senyor, carregat de bones intencions, que construeix un hotel en un lloc magnífic de la muntanya austríaca per tal de realitzar una idea genial: fundar una escola destinada a desenvolupar l'internacionalisme entre els fills de les famílies més riques d'Europa. El doctor Pfister — aquest és el nom del creador de la Utopia — és un senyor molt savi, molt poliglota, vegetarià i d'un puritanisme desenfrenat. Com que és molt actiu, reix aviat a emplenar l'escola. Es clar que tota la novel·la no és res més que un remordiment continu del bon doctor Pfister, perquè els nois de les famílies més riques d'Europa tenen idees molt més clares del món que el seu il·lustre professor. El bo del doctor Pfister s'imaginava que a Trausnitz, enmig d'aquelles muntanyes blanques i rosades pel sol, com una galta d'infant, aquells joves practicarien el somni de Rousseau, la tornada a la natura. Ai las!, propòsit absurd. L'endemà de l'arribada de tots aquests joves distingits, el doctor Pfister, horroritzat, descobreix una partida de ruleta, uns fórmules per fer cocktails i un minyó que passa estones no del tot perdudes a la cambra d'una minyona. Acabem l'argument de la novel·la. Com era d'imaginar, l'Escola Utopica, fundada per combatre les diferències nacionals i per dominar les passions, s'enfonsa per la nota emocionant d'un amor entre una cantant anglesa i un jove alemany. La tragèdia acaba en casament.

Tot això seria poca cosa per interessar un lector català. Però *Cosmopolis* ens ofereix l'ocasió de veure els catalans jutjats pels altres. Efectivament, a l'Escola Utopica hi ha un català, Ignasi Permanyer, de Barcelona, fill d'un personatge important, el senyor Manolo Permanyer, propietari del bar «La Argentinita». Aquest Manolo té totes les simpaties de l'autor. Havia demanat caritat per la Plaça de Catalunya i en el Barris Xinès aprengué més coses sobre vici i crim als deu anys que no pas un estudiant en tota la seva vida. Però deixem que parli Rupert Croft-Cooke.

«Manolo Permanyer havia crescut entre les barraques del Barri Xinès i les Rambles enlluernades, on les dones, a la nit, s'ofereixen literalment per dues pessetes, on els lladres fan el fatxenda i on hom pot disposar de la vida d'altri per dues lliures; darrer vestigi de l'Espanya melodramàtica de ganivets i ombres en la nit. Manolo Permanyer, amb els diners heretats d'una senyora pública, va comprar el bar «La Argentinita», en un carrer per on els mariners només passaven apressats, la policia hi era tan rara com els visitants de dia. Qui, en totes les costes del Mediterrani, no havia sentit parlar de «La Argentinita»? Les cares que hom hi veu són marcades per la verola amb el segell del vici i del crim. Teatralment, aquesta és la paraula. Aneu-hi la nit i creureu que és Gomorra, algun lloc de plaça fora d'Europa. Lascars embiats, mariners de totes les races ballant amb prostitutes, l'aire carregat, i cares, cares, fent ganivetes, contorsionades, rígid adornades, torçades, inconsistentes, cegues per malaltia, amb cicatrius, fins que el vostre cap roda i desitgeu l'aire pur.»

Aquest és el Manolo Permanyer, a qui l'autor beneficia amb la seva simpatia. Aca-

bem de fer el seu retrat. Quan el propietari de «La Argentinita» tingué prou diners, es construí una torre a Sarrià, es comprà un Alfa-Romeo, i el seu fill Ignasi va anar als jesuïtes. El lector que no accepti que aquest últim detall, almenys, és d'un regust exquisidament casolà, serà massa exigent.

Manolo Permanyer arribà a Trausnitz, quan l'Escola Utopica era ja plena de gent de diverses nacionalitats: alemanys, francesos, anglesos, italians, jueus, castellans. En arribar, s'assegué a parlar uns moments amb una dama distingida: la contessa di Solario, que amb una visible emoció li ex-

Rupert Croft-Cooke

plicà que un home se li introduí a la cambra de bany quan es disposava a banyar-se. Els dos castellans, el noi del marqués de la Ruidera i Pepe el Canario, feren circular la cançó següent:

La contessa se bañó
A las cinco de la tarde.
Ah, chiribi, chiribi,
ah, chiribi, chiribi, cho!
Y un tipo la vió,
pero era un cobarde!
Ah chiribi, chiribi,
ah, chiribi chiribi, cho!

Manolo Permanyer — mentre bevia un whisky — li assegurà que aquell senyor era un poca-vergonya. A la nit, la contessa di Solario, emmirallant-se i convencent-se que no estava malament del tot, va veure pel mirall — una mica esgarriada — que Manolo Permanyer es ficava a la seva habitació. «No cridi», va dir Permanyer. I la contessa no va cridar.

* * *

Els catalans, a Trausnitz, hi fem figura d'enfants terribles. No en tenim prou amb aquest Manolo Permanyer, que el seu fill Ignasi, malgrat l'educació dels jesuïtes, ens resulta un separatista, ateu, anarquista. El doctor Pfister se n'ha de preocupar. Mentre el madrileny i el canari feien poesies, ballaven tangos i bevien cocktails, Ignasi Permanyer llegia com un desesperat:

«El fill del propietari de «La Argentinita» semblava a Pfister una mena d'anticrist juvenil. Havia llegit i s'havia format un codi d'idees. Era un ardent separatista, desitjava Catalunya lliure, que no fos la bèstia de càrrega d'Espanya. Amb tot això combinava un fervor antimonàrquic i es proclamava en veu alta ateu i anticlerical.»

Un dia hi hagué un gran rebombori en el calmos hotel. Ignasi Permanyer havia dit cridant, al fill del marqués de la Ruidera, que no volia sentir parlar del rei, de la bandera, de Déu ni de l'Església. «Jo només respecto el Poble!», havia dit Permanyer. I com que Mario de Ruidera volia protestar, va rebre un cop de puny que el convençé. «Si fóssim a Espanya — digué Ruidera —, series mort per traïdor.» Algun dia arribarà la nostra — digué Ignasi —. Váreu matar Francisco Ferrer. Això no pot anar...»

* * *

A Trausnitz, el 14 d'abril, proclamació de la República Catalana, fou un esdeveniment. Ignasi Permanyer féu tants discursos com vulgueu:

«El senyor Macià, en la seva imaginació fervent i jove, era com Cromwell o Lenin. Va predir que Espanya seria un nou país i que la gent com el pare de Mario serien arrossegats pel carrer.»

Quan Mario se n'assabentà, va agafar una pistola i es dirigí a la cambra d'Ignasi. Aquest li féu un nou discurs: «Ja te'n pots anar. El teu rei tronat ha desaparegut, i vosaltres, assassins, esteu perduts.» «Treue aquesta bandera d'aquí», digué Mario, assenyalant-ne una de catalana, prohibida durant la dictadura. «Ningú no pot prohibir-me d'ensenyar-la. Fora d'aquí! La gran meuca t'ha parit.» (Es així en el text.) Mario va desaparir. Ignasi restà completament calmos. Els diaris, l'endemà, anaren plens del succés.

* * *

Heus ací *Cosmopolis* tal com és. Per acabar, hem d'explicar que Rupert Croft-Cooke ha viscut molt temps a Barcelona i que aquesta novel·la és prohibida a Anglaterra. Tot amb tot, si els catalans, ara com ara, no ens ho trobem tot pagat, com creu el senyor Pujols, no dubtem que amb gaires Croft-Cooke i algun reporter francès d'imaginació, agafarem una mala fama que no ens convé gens.

FERMI VERGES

Marcel Proust i l'amor

II (*)

Sols per conducte de l'evocació es pot tornar a sentir l'amor, ens diu Proust sovint en els dos darrers volums d'*La Recherche du Temps Perdu*. Ja objectàvem en un d'aquests nostres estudis sobre l'obra proustiana que la rememoració de l'amor no és pas reenamorament, no és pas experimentació nova de l'amor, sinó experimentació del seu record; i no pot ésser d'altra manera. Perquè poguéssim reenamorar-nos d'una persona que ens ha esdevingut indiferent caldria que es reproduís gairebé totes les circumstàncies que infantaren aquell amor, les medietats i les immediates: caldria almenys que el món s'exhaurís dels amors i records amorosos posteriors a aquell revifament amor, caldria que les experiències amoroses ulteriors no existissin, caldria una galvanització de determinada etapa del nostre erotisme perquè es pogués reproduir exactament l'amor extingit. D'aquell amor en copsarem uns coneixements de vària mena, més aviat guasardó de Pallas Atena que d'Eros, coneixements que no caldrà mai evocar (ni que a l'hora oportuna n'haguéssim estat conscients), els quals han esdevingut cam i sang del nostre esperit actiu; mai però no en conservarem la possibilitat de reanimar-los sinó imaginativament i amb gran esmorteïment. És que si bé en la primera joventut tenim potència per a tastar de mil amors (la nostra ànima no té capacitat sinó per aquest tast lleu i precipitat), per a aprofundir, no ja l'objecte d'un sol amor, sinó el més petit objecte d'amor, una vida no és suficient. En la maduresa es veu clara la complexitat grandiosa de tot el que en el món exterior pot ésser objecte d'amor, i en l'exploració d'aquest sol objecte o d'uns pocs objectes es troba la més completa delectació. El nostre esperit no és prou fort per a estimar a fons molts objectes a la vegada: l'home més capaç d'amors serà el més gran artista, aquest ésser excepcionalment situat en la societat per a espectacular amb la màxima serenitat el teatre de la vida. L'artista no es cansa dels seus amors perquè el seu afecte no es posa sobre il·lusions, sinó sobre realitats certament, pregonafrontades. Artista és en certa manera la persona enamorada. L'enamorat deixarà d'amor, no pas per desil·lusió d'un coneixement errat, sinó per habitud i per golafreia de tastar un altre amor. Amb el desig o golafreia d'amor passa com amb tota altra mena de desigs, que de seguida d'haver-los aconseguit tenim cojejança de més riqueses, de més honors, de majors o d'altres prerrogatives. La diferència entre la cojejança de riqueses i honors i el desig amorós està en el fet que els objectes de cojejança han d'ésser bells, útils o afalagadors, mentre que l'objecte de l'amor sexual pot molt bé prescindir d'aquests valors si tan sols posseeix un valor expressiu: en tennim prou que la persona amada se'n ofereixi amb una personalitat eloqüent. Que és el mateix que l'artista requereix de l'objecte de la seva contemplació.

«El que suposem el nostre amor o la nostra gelosia — diu Proust —, no és pas una passió contínua i indivisible, sinó infinitat d'amors successius i gelosies diferents efímeres, però que per llur multitud ininterrompuda donen la impressió de continuïtat i la il·lusió d'unitat» (*Swann*, II, 221). D'evem objectar que no ens sembla justa la definició de la sinuositat de l'amor que Proust ens ofereix amb les paraules traduïdes ara: més aviat diríem que en l'avinentesa no es tracta pas d'amors successius, sinó de refrescaments successius d'un sol amor. Per l'habitud, l'amor dels temps juvenils (que és l'amor al·ludit en tota ocasió pel nostre autor) tendeix a refrescar-se. Aquest refrescament serà més lent si la persona amada posseeix el gran art de mantenir-ne el callu. La gelosia nostra o la possibilitat, la temença, l'amenaça d'abandó de la persona que ja no amem seran revulsius que, actuant sobre el nostre amor propi, operaran sobre el nostre amor compartit i el sostreuran, per un termini, de l'esmoreïment. El propi Proust té pàgines delicioses en *La Prisonnière* i en *Albertine disparue*, en les quals analitza i glossa mestriolament aquest fenomen de revifament de l'amor exhaust que podríem anomenar freudianament: el complex de Fedra i Hipòlit. En aquestes pàgines i en els paràgrafs següents és allí on Proust ens sembla més lúcida en les definicions de l'amor i les seves tortuositats soterrànies. Vegeu si no penseu com jo, lector meu, en llegir aquests pensaments: «El desig fa florir totes les coses; la possessió les mustiga» (*Les Plaisirs et les Jours*, p. 183). «L'habitud és una segona

naturalesa que ens impedeix de conèixer la primera, de la qual no té ni les crueltats ni els encisos» (*Sodome*, I, 174). Cal coordinar els dos pensaments per a constatar la veritat de cada un i la major veritat dels dos quan la vida els entortolliga. La possessió repetida, amb el seu descens progressiu, engendra l'habitud, la qual actua tant o més mecànicament que la vida mateixa, la primera naturalesa nostra: actua més mecànicament i més inexpressivament. Als esperits delicats o sensibles aquest esmussament de la sensibilitat que provoca l'habitud esdevé una tan horrible segona naturalesa que hom cuita a desfer-se'n com d'una disfressa asfixiant. Però perquè l'horror de la situació es faci sensible no n'hi ha prou de la sensibilitat, cal sobretot que l'amor sigui un amor veritable, no un amor propi, del qual diem en el nostre article anterior si justament era l'antiàmor. L'amor propi en les relacions dels dos sexes és el donjuanisme, l'escarni contra l'amor. Sentia Proust el veritable amor? Tot fa creure que sí: és notori que en certs moments de la seva infantesa i de la seva joventut és moria d'amor per Gilberta, per Mme. de Guermantes, per Albertina. Però ens sembla no menys evident que també sofria — i potser més que per raó d'amor no compartit — de l'amor propi. Marcel Proust fou, des de la infantesa, un ésser malaltís, un constant malalt amb llargues o curtes convalescències alternants; això fou causa d'un també constant tractament de manyagueria: sempre a cura de les dones de la família, voltat de sollicituds i tendreses, confortat a tota hora fins a l'aviciament, entrà a la joventut amb una psicologia d'etern convalescent de casa bona. Els malalts de tota mena, però sobretot els de la mena de Proust, desenrotllen un egoisme terrible, un egoisme parasitari i en certs casos verament vampíric: el món se'ls apareix com un simple servidor de llurs apetències: pateixen l'exacerbació de l'amor propi. Proust ens apareix com rosegat pels dolors d'aquest amor propi continuament contrariat. Ja en el primer volum de la *Recherche du Temps Perdu*, en referir-nos els seus més remots records d'infantesa, ens descriu minuciosament el seu dolor quan la mare no li fa l'habitual petó d'abans d'adormir-se: i en aquest dolor hi ha més d'amor propi contrariat que d'amor filial. D'altra banda Proust creu, com la majoria de la gent, que l'amor és possessió, i aplica el verb posseir a la satisfacció del delit amorós sempre que li ve a tomb. I bé, l'amor no és pas possessió, sinó, tot al contrari, donació, delit d'ésser posseït de la persona amada: aquesta donació és com el paroxisme contemplatiu de l'home en relació amb les coses. Aduch en l'amor místic l'acte amorós és de pura donació, absoluta i total, acte de voluntari anorreament en l'amat. La mateixa Eucaristia, tot i la simbologia de l'estatutament, de la ingurgitació de la divina forma, no és pas possessió de l'amat per l'Amic sinó al revés: anorreament d'aquest en aquell. I tota la voluptuosa delectació que els combregants experimenten després de la teofàgia és delectació de posseir i no de posseïdor. La copiosa literatura de l'amor diví que ha produït per a tal avinentesa l'Església suporta quasi exclusivament, i fins l'exacerba, la passió de donació. Ací es tracta evidentment de donació de l'esperit, no pas del cos, però, a part que sovint l'esmentada literatura empra un to equivocat, cal també tenir en compte que la donació carnal és alhora, i en gran part, donació de l'ànima, anorreament voluntari de cos i ànima en l'ésser amat.

No es digui ara que aquesta donació absoluta dels cossos i de les ànimes en l'amor sexual convingui només a la naturalesa pas-

siva de la dona, ni que hi pugui haver de generació o desmereixement de cap mena en produir-se en el mascle, perquè la donació és mútua, és condició necessària perquè l'amor es realitzi: altrament, o no hi ha amor, en tota l'extensió del concepte, o bé no hi ha amor compartit. La consumació de la unió amorosa no serà efectiva si no existeix la voluntat prèvia de mútua donació, i després la donació efectiva: l'acord perfecte. Que aquest acord perfecte, realitzable en l'harmonia musical, és rar en l'harmonia humana, no ho negarem; però afirmarem que almenys es dona de tant en tant en la vida de molts amants, i que fins es pot donar per tota la vida d'uns conjuges mitjanament afavorits, en l'avinentesa, per l'atzar orb i indiferent. Per naturalesa, és en principi, tots els humans són aptes a aconseguir l'acord perfecte entre els dos sexes. I bé, des del moment que la donació és mútua, desapareix la supeditació: no tan sols queda neutralitzada la possessió sinó aduuc la donació: no hi ha relació de posseïdor i posseït, d'anorreament i anorreament, sinó compenetració dels contraris o complementació de les parts segons llei natural genésica, vella com el mateix Gènesi que obre la Bíblia.

La possessió de l'objecte amat no en dona, doncs, la coneixença: el coneixement de l'objecte d'amor pervé de la voluntat de submergir-s'hi i fondre-s'hi. La contemplació artística, que és coneixement, no és pas possessió de l'objecte de contemplació, sinó enaiguament en ell. El fet de l'amor i el del coneixement són tan perfectament, tan estretament correlatius, que es pot dir que allí on acaba o comença l'un, allí comença o acaba l'altre. Ve l'enamorament pel procés tan conegut del fulminant, i us trobeu, per via d'amor, emportat a les més excelses regions del coneixement implícit; o bé, per la contemplació artística us veieu endut a coneixement indidible, i des d'ací arravatats a les mateixes regions angèliques; o bé, contràriament, pel procés científic d'investigació, de coneixement explícit i treballós, arribeu a l'amor del vostre objecte científic, el més roí, si voleu, el més repulsiu objecte abans de la vostra investigació.

Com tots els grans artistes, Proust amava tota cosa en el món moridor: amava tot el món perquè el comprenia de cap a peus; o bé comprenia tan subtilment tota cosa del món, obra del Senyor Déus, que no podia per menys d'amar-la apassionadament i amb gran fervor. Però per al fet específic de l'amor dels homes envers les dones i de l'amor de les dones envers els homes, Proust tal vegada portava la bena de l'egoisme malaltís als ulls: volia posseir en lloc d'ésser posseït. I això deu ésser, des del punt de vista espiritual (l'espiritualitat de l'amor carnal, si voleu), un tan declarat pecat contra natura com el biològic pecat contra natura que fa la matèria dels dos volums del *Temps Perdu* titulats *Sodome et Gomorre*.

Molt més es podria comentar el concepte de l'amor que tenia Marcel Proust, però me n'abstindré, de por d'abusar de la paciència dels lectors de MIRADOR.

JOAN SACS

(*) Vegi's MIRADOR, núms. 241, 242, 249, 257 i 260.

Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijamas a bon preu

JAUME I, 11
Teléfono 11655

Reparació de Plomes Estilogràfiques

de totes les marques a preu molt reduït

Llibreria Francesa
RAMBLA DEL CENTRE, 8 i 10
Sucursal: PASSEIG DE GRÀCIA, 87
BARCELONA

ACABA DE SORTIR
**EL PASADO,
AZAÑA Y EL
PORVENIR**

per EMILIO MOLA

Preu: 6 pessetes

Administració:
Llibreria Catalònia
3, Ronda de Sant Pere, 3

ULTIMES NOVETATS FRANCESES

Paul VALERY - *L'idée Fixe* 6'60
François MAURIAC - *Journal* 6'60
ALAIN
Propos de Littérature 8'25
Léon DAUDET
Un amour de Rabelais 6'60
ESSAD Bey
Histoire du Guépéou 11'—
Antoine ZISCHKA
La Guerre secrète du Pétrôle 11
André LEVINSON
Les Visages de la Danse 27'50

Librairie LOUIS BERGÉ

Rambla del Centre, 19
Kiosque Français
Rambla Estudis, 7

J. ROCA JOIER HA INAUGURAT EL SEU NOU ESTABLIMENT DEL PASSEIG DE GRACIA 18

PER AQUEST MOTIU
RESTA TANCAT L'ANTIC
ESTABLIMENT DE LA
RAMBLA DEL CENTRE 33

LES ARTS I ELS ARTISTES

L'ACTUALITAT ARTISTICA

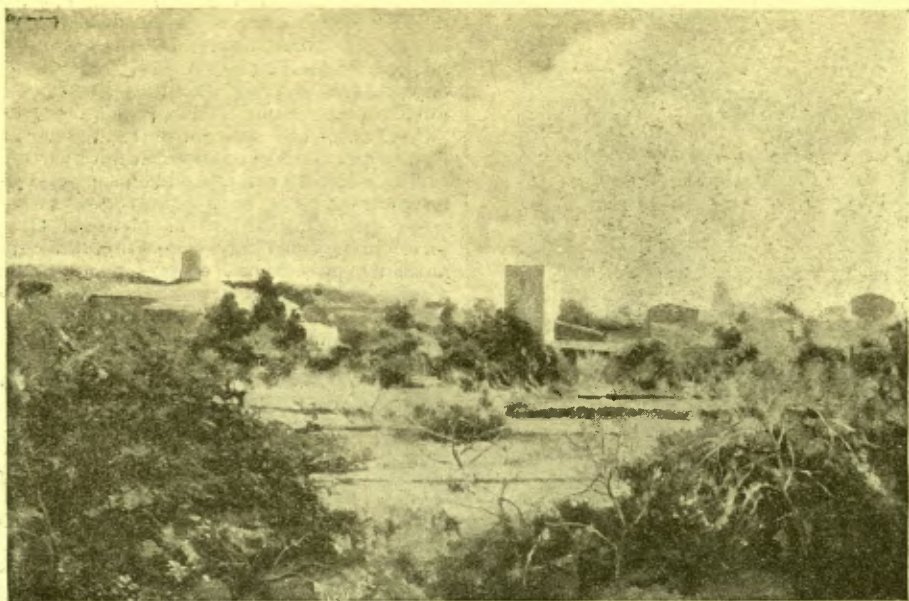
Dues exposicions de pintura

Pilar Planes

La dona no s'ha pas manifestat dintre la nostra pintura com a gran proveïdora de glòries. Més aviat s'ha limitat a servir-nos figures que, amb un innegable talent

inspirada, a tot estirar, en el col·legi de monges.

Ara, però, una legítima esperança s'ha vingut a posar en el camí de la rutina. L'exposició que a les Galeries Syra ha obert la senyoreta Pilar Planes ens ha fet creure

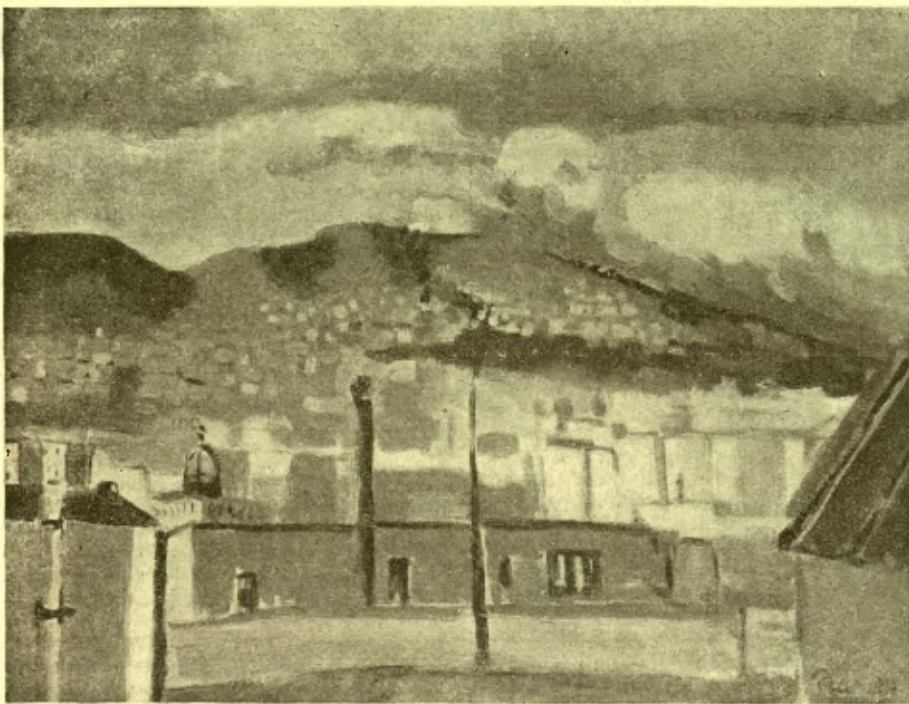
Ramon Capmany — Paisatge de Canet

una bona predisposició, s'han apagat per mil motius variadíssims, o que s'han anquilosat en el seu exercici artístic.

La llarga desproporció de tal activitat entre els dos sexes ja és una cosa fatal contra la qual no hi ha altra solució que la de continuar de la mateixa manera, si és que

que estem davant una pintora que, tot i oferir un conjunt de teles no resoltament determinades, té tot allò de substancial i d'imprescindible per a reeixir magníficament.

Hem de repetir el que ja hem dit fa uns dies respecte a les primeres exposicions

Pilar Planes — Pintura

això és solució. Cada vegada que una incipient artista ha exposat per primer cop, hem tingut la il·lusió de veure trencats els mollos. No obstant, sempre hem pressentit el seu final a través de llur obra, sovint

d'artistes joves. Es a dir, retreure dubtes, vacil·lacions, marxar enrera. El principal, però, a despit d'aquestes falles naturals, és que existeixi l'esdevenidor, la possibilitat del triomf més o menys llunyà.

Pilar Planes, la pintora més antifemenina de casa nostra que hem vist fins avui — i per antifemenina entenem el que normalment s'entén en el sentit de valor pictòric —, té molt pròxim el moment d'establir la seva personalitat. Caldrà només que reculli els bons consells que rebrà de tothom que comprengui la seva obra, per a prosperar en la seva via.

Denota un vivíssim temperament i un de-

sig pronunciadíssim de presentar batalla a les grans dificultats. Si d'aquesta heroica actitud no se'n surt amb l'elegància amb què ho fa en les teles en què el model ja està resolt, és degut primerament a la seva edat, i en segon terme a aquell panteisme que s'apodera de tot principiant i que el porta a tocar totes les teclades.

Insensiblement, la senyoreta Planes trobarà el que convé al seu esperit, i aleshores, amb la seva força d'expressió i les seves dots perceptives, es situarà al lloc que li hem predit amb la pressa que ella mateixa es vulgui concedir. Basti, per a fer-la perseverar en el seu esplèndid camí, de dir sense cap exageració que pot fer, per mica que s'hi apliqui, el que cap dona pintora no ha fet fins ara a Catalunya.

Ramon Capmany

L'obra de Ramon Capmany, a força d'ésser observada, examinada amb un criteri analitzador, participa d'un to de màgia. Màgia difusa quan s'ha d'explicar, quan s'han de dir els motius que originen aquest qualificatiu de meravella. Tractada exteriorment, l'esmentada impressió és el resultat d'una solemnitat espiritual unida a l'exquísida cromàtica. La conjunció d'aquests factors ha portat en certs casos a l'ús i l'abús d'un preciosisme absolut.

Capmany, manifestant preciosisme, exhalant una glòria en el detall, és superat per valors superabundants pictòrics que inclouen l'anorreament dels dubtosos mèrits que es desprenen d'aquella particularitat. Precisament en aquesta acceptació radica la seva personalitat que el fa inconfusible. Tot en Capmany és fruit personal. No té contactes amb precedents. Poeta per essència, pren la gràcia amagada de les coses aparentment eixorques, les vesteix amb una opulència grassa, i queda un motiu per a fer parlar d'excel·lencísimes, de rara perfecció, de màgia i tot.

Superficialment comprensible, volem dir sense cap sinuositat, és un dels pintors més rics de l'hora en subtilitats de gran intenció que no s'adverteixen ràpidament.

Els seus paisatges de Canet serveixen més que cap altres per a definir-lo. Són unes pintures que ja a primer cop d'ull tenen totes les necessitats cobertes per a passar com a bones. Exercitant en elles l'observació, entre color i dibuix, hi ha quelcom d'extraordinari. Pot ésser la ponderació dels termes, l'amplitud que domina l'esperit de la tela, aquell sentit de bondat que porta vinculat el desig de tractar totes les coses a les quals s'està enfrontat amb un amor proporcionat a llur mateixa importància.

Sigui el que sigui, aquest do de Capmany passa a representar el que en podríem dir el secret professional. Aquests paisatges en els quals l'autor prodiga molta ciència de la humanitat, adquireixen per aquest motiu una qualitat de patriarcalisme i en ells és pràcticament impossible de caminar abstrèct moralment, renyit amb la bellesa, amb la profunda poesia que posseeixen aquests nítids escenaris de Ramon Capmany.

La seva gran condició és de no ésser un pintor a seques, sinó que es sap doblar convenientment i presentar el doble aspecte de l'art plàstic i el de l'art vague de les emocionals impressions. Som partidaris d'aquesta mena de pintura. Creiem que és un màxim graó que han de tenir totes les escoles en marxa.

Radicalment distanciat de Sisquella, tenen tots dos una profunditat suficient, una reunió en llurs personalitats de tot l'imprescindible en pintura per estar en bon lloc de l'art català d'avui i constituir un nucli amb prou envergadura per a transcendir i influir en un gratat innumerable d'orientacions pictòriques.

ENRIC F. GUAL

raspalls per a tots els usos

articles de neteja—objectes per a presents
rambla catalunya, 40

FAIANÇ CATALA

La casa més assortida en
objectes per a presents

Grans novetats en vai-
:: xelles i cristalleria ::

Corts, núm. 615
BARCELONA

Un atemptat ciutadà

No es pot negar que el palau que havia ocupat el primer marquès de Comillas i que ara pertany a l'ex-alcalde de Barcelona, J. A. Güell, no hagi estat sovint un tema periodístic. Ara hi torna amb motiu de l'enferroc començat de la paret del jardí, la qual havia donat un tema a Francesc Pujols per a una disquisició estètica prenent peu dels gerros que coronaven la barana i dels quals ara no més en queden dos.

Fa ja al volt de tres anys, essent alcalde de la ciutat el propietari de la casa, MIRADOR publicà el projecte de reforma d'aquesta que permetia alleujar l'estrangulació d'aquell tros de Rambla, al qual projecte el propietari donava tota mena de facilitats. El projecte, pel que aviat direm, no tirà endavant, i les causes d'aquest encallament, que llavors lamentàvem, ara poden ésser garantia de la intangibilitat d'aquell edifici digne d'ésser conservat tal com l'han conegut innumerable ciutadans.

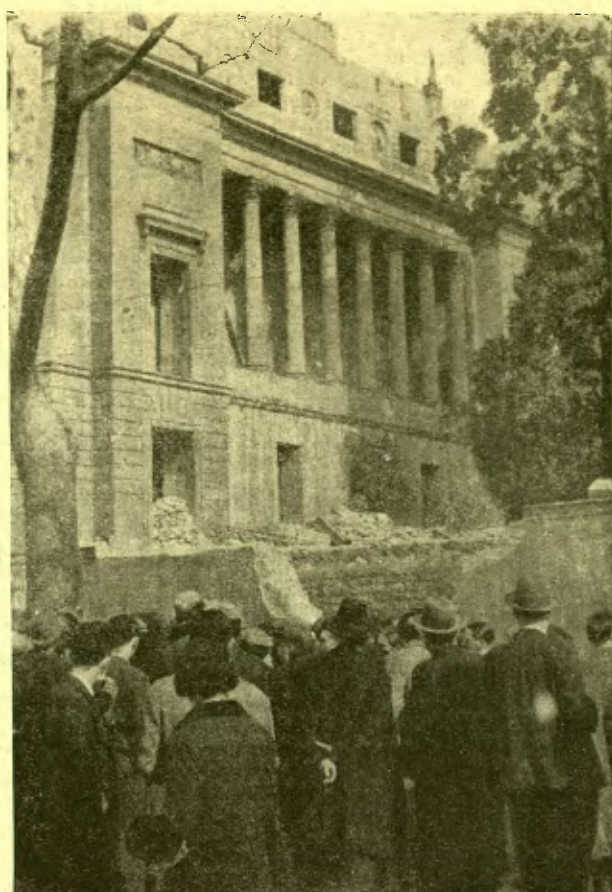
Aquell edifici i el jardí anex no poden ésser venuts ni alterats durant quatre generacions de Comillas. Aquest fou l'argument que feren valer els botiguers que ocupen la planta baixa i que se n'havien d'anar per tal de permetre el pas porticat que descongestionaria la circulació d'aquell tros, el més estret de la Rambla.

Com que no pot ésser venut, el propietari l'ha arrendat a una empresa semítica que hi vol establir uns magatzems de preu únic. Aquests magatzems serien de planta baixa i un pis, i ocuparien tot el que ara és jardí, tret, per tal de donar llum a l'edifici antic i al nou, d'una androna, marcada pel portal ja fet i la construcció del qual féu llançar els primers crits d'alarma tement la desaparició d'aquell jardí i la deturpació d'un dels més bells edificis de la Barcelona antiga.

L'argument que feren valer els botiguers per a conservar llurs locals, no ha perdut pas, creiem, la seva força per a impedir, ara, que es consumi la destrucció d'aquell tros de Rambla. Un simple certificat del Re-

gistre de la Propietat bastà aleshores, i deurà poder bastar ara.

Però no pertoca a l'Ajuntament fer valer aquest argument. El conseller municipal Duran Reynals ha pogut suspendre unes obres que s'anaven a tramitar amb un cert desig de clandestinitat i amb circumstàncies suspectes, i el permís per a les quals era sola-

El públic contemplat l'esvoranc

ment sol·licitat, però no aprovat encara per les oficines municipals.

De totes maneres, ja és alguna cosa que s'hi hagi estat a temps i que el barcelonisme cent per cent de Duran Reynals l'hagi decidit sense una ombra de dubte a impedir, pels mitjans al seu abast, la consumació d'un atemptat de lesa ciutat.

Miquel Farré, aquarel·lista

Aquest art que té transparències tan riques i que vol un domini complet per a ésser-ne un creador normal, té a casa nostra un bon nombre d'artistes que s'han distingit en aquesta especialitat.

En el Concurs Nacional d'Aquarella, celebrat fa poc a Madrid, Miquel Farré ha obtingut el primer premi. Les dues distincions màximes han correspost a catalans, cosa que revela la probitat i personalitat que tenim en aquesta especialitat de la pintura.

La coincidència que el lliurament d'aquests premis no hagi provocat cap enrenou (com és costum en tots els concursos), diu ben a les clares que el valor de l'obra presentada per Miquel Farré era prou fort per a imposar-se a totes les altres aportacions. Per a testimoniar aquests fets, ens cal reportar que un pintor madrileny, trobant-se incidentalment a Barcelona, tenia unes obres en el concurs de referència; quan va saber que n'hi havien de trameses pel català Miquel Farré, es declarà batut.

L'obra de Miquel Farré té totes les dots d'obra perdurable. Aquesta consideració va lligada a tots els aspectes i a tots els assumptes que el fa emmarcat. La seva obra sempre va embolcallada d'aquella atmosfera que dona la gràcia viva al paisatge. No diem això per afiliar-lo a tots els aspectes llampants i optimistes del nostre paisatge amarat de sol. És més bé de dir que Miquel Farré enceta totes les variacions atmosfèriques com un bon compositor basteix un poema simfònic amb totes les variacions de temps. L'aquarella lliça pels dits com si fos un taumaturg. Aquesta creació que davant de l'obra ben feta us sembla com si fos realitzada jugant.

No creiem gens que la pintura hagi de tenir una part obscurantista que no es a l'abast del gros públic i que el crític davant del quadre li calgui posar-hi el volum. El nostre punt de vista és la realitat objectiva i no volem veure res més que el que hi ha davant nostre.

Entre les obres més sorprenents d'aquest artista, hi ha el tema dels ports, que Miquel Farré sap donar tot sencer sense mistificacions ni tòpics rescalfats. Uns carrers de Barcelona antiga, on la pluja fa una esgarripança de cosa que et ve a frec de cara. Quan Miquel Farré s'acara amb els temes que podríem dir-ne tradicionals en aquesta matèria (ens referim a les tendres projeccions d'aquarel·listes de diumenge), sap trobar tota la severitat impressionista del seu color i els trets més fins de qualitat.

En fer alguna exploració en la pintura al oli, també es veu informada per la manera mestriosa que fa l'aquarella. Així com altres crítiques han proclamat, l'aspecte més personal seu és el d'aquarellista.

Aquesta pintura que té una distingida preferència entre els anglesos, no ens farà quedar mai malament. Al contrari, creiem

Miquel Farré — Aquarella

que ens caldria una bona tongada d'aquarellistes per les nostres sales, per a embrancar el nostre públic a saber retre homenatge a un art que té un candor i una gràcia donzellivols. Seria hora que aquest corrent de simpatia entrés per la porta gran dels nostres col·leccionistes.

Miquel Farré aquests dies ha posat en joc la seva personalitat creadora. El nostre públic fa més cas dels títols forans que no dels que nosaltres mateixos concedim. En aquest primer premi s'ha donat de seguida que ens trobem davant d'un artista que labora amb tota la garantia de perennitat. Quan sovint hem vist tantes obres penjades per les nostres exposicions que s'aguanten per mitjà del bluf, dona bo de registrar que a fora de casa, sense súplica d'examen, ni sense derivacions interessades, hi ha un artista de la talla de Miquel Farré, que amb els pinzells als dits sap triomfar.

M. CLIVILLE

BUSQUETS

PASSEIG DE GRÀCIA, 36

Mobles, Decoració
i Objectes d'Art

Visiteu els Nostres Tallers i Noves
Sales d'Exposició

Actualment: Exposició de Pintures

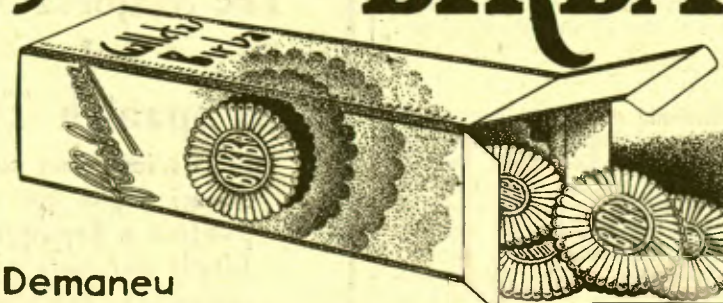
RAFOLS, del 24 febrer al 9 març

Pròximament Exposició de Pintures Mascort

Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

CAMISERIA
FITÓ
BARCELONA

Galetes BIRBA

Demaneu
el paquet darrera creació de UNA Pta.

Elegant... i ben afaitat. Utilitza diàriament crema-sabó BLANCAFLOR, elaborat amb les untuoses aigües de La Garriga. El sabó perfecte de l'eterna joventut. És un producte nacional.

Adquiriu de seguida un tub d'estany de crema d'afaitar BLANCAFLOR, i l'adoptareu.

Conservatori del Liceu

Un recital de la Secció d'Art Dramàtic

Ha tingut lloc el primer recital de teatre a càrrec de la Secció d'Art Dramàtic del conservatori del Liceu. Ens interessava conèixer les orientacions de la tradicional institució de la Rambla, sobretot d'ençà de la seva reorganització, obra, com és sabut, de la nova junta que presideix Ferran Valls i Taberner. Altrament, la inactivitat persistent de la Institució Catalana d'Art Dramàtic fa del Conservatori del Liceu l'únic recés on pot cultivar-se i es cultiva l'art del teatre.

Ens sorprengué de bon antuvi la confecció del programa, pel predomini d'obres castellanes que presentava. Aquesta sorpresa, exterioritzada per un quotidià, ens fou explicada tan discretament com fou possible, pel parlament inicial de Guillem Díaz-Plaia, director de la secció. El programa era conegut damunt els quadros d'alumnes que es matriculen de declamació catalana i castellana. I bé, la matrícula de declamació catalana és gairebé inexistente. Cal afegir que, per acabar-ho d'adobar, l'obra catalana posada en escena pel professor senyor Barbosa i l'alumna senyoreta Rojo no honorava pas el nostre teatre.

Queda, doncs, per a l'atenció del crític la tasca realitzada per la secció de declamació castellana. Professa aquesta secció una actriu prestigiosa: Marta Grau. Marta Grau és catalana; ha viscut llargament a Girona i a Barcelona. Com a actriu ha actuat triomfalment a Espanya i a Amèrica, amb la companyia de Maria Guerrero i amb companyia pròpia. Temperament d'artista, insubornable tenacitat, passió pel teatre, són virtuts que ha sabut encomanar als seus deixebles, amb els quals ha aconseguit avenços prodigiosos.

Componien el programa sis petites escenes; obres de primitius del teatre com Lope de Rueda (*Las Aceitunas*), de clàssics com Tirso de Molina (*La Villana de Vallecas*), de romàntics com Luis de Eguilaz (*La vaquera de la Finojosa*), de moderns com F. Villaspesa (*Era él*), Julio Dantas (*Rosas de*

todo el año) i de S. i J. Alvarez Quintero (*Las hazanas de Juanillo el de Molares*). Com es pot veure, es tractava d'una prova difícil, amb molts canvis d'estil i d'època, que els joves actors salvaren a bastament.

Recordem entre ells, la senyoreta Emilia Gibert, molt afinada de veu i d'expressió; la jove senyoreta Flora Solé, molt valenta i justa en el recital; les senyorettes Empar de Fornas, Raquel Ozete, Amèlia Roure i Lurdes Rojo. Entre els alumnes, cal remarcar Joan Josep Iñurrigarro, que ja s'ha donat a conèixer com a rapsoda molt flexible en el seu art, i Alexandre Carreras, que serà un bon actor si refrena la seva vehemència en certs moments escènics.

El públic premià amb llargs aplaudiments la gestió de tots.

Per acabar, un nom a retenir, el d'Alexandre Ribó, escenògraf. Alexandre Ribó ha pintat per a aquest recital uns decorats admirables de finor i de modernitat, que l'acrediten com un artista ple d'esdevenidor. Recordem amb especial gust la decoració de planura castellana de *Las Aceitunas*, el valent dibuix del de *La Vaquera de la Finojosa* i de *Era él*. Alexandre Ribó té una part en l'èxit que ha guanyat el Conservatori, amb la seva secció d'Art Dramàtic.

F. R.

Rectificació

En el nostre darrer número, sota el títol *Teatre amateur, per què no?*, del nostre col·laborador Oliver Brachfeld, aparegué un article que per dissort conté una falta greu que falsifica completament el pensament de l'autor. Els nostres lectors hauran ja corregit per ells mateixos la frase al·ludida en el sentit següent: «El disc i el cine no són irreversibles; ara bé, tota reversibilitat és mecanicisme...»

Parlant de la companyia amateur alemanya que funciona a la nostra ciutat, el nostre col·laborador es referia als senyors Fabig i Schlesinger no pas com a creadors de *Der Kothurn*, sinó únicament com a organitzadors de les dues sessions a les quals li fou possible assistir, no havent rebut cap avís de les altres.

MUSICA I RADIO

La vida musical a Barcelona

A Barcelona ens trobem en la curiosa situació, única al món, d'assistir a tres temporades musicals en un mateix hivern. Hem parlat ja llargament i en diverses ocasions de la segona d'aquestes temporades, constituïda per les representacions d'òperes del Liceu i durant la qual els concerts, especialment els simfònics, desapareixen gairebé del tot.

La tercera fase de la vida musical a Barcelona ha començat aquests dies. En dos concerts de l'Associació de Música «da Camera» ens ha fet conèixer una violinista nord-americana, Ruth Posselt. La seva figura gràcil i elegant li assegurava per endavant un èxit segur que mereix a més a més per la seva tècnica irrepresable i el seu domini sorprenent de l'instrument. Ruth Posselt disposa d'un to clar i impecable, alhora que d'una sonoritat regular a través de tota l'extensió de l'instrument. Això a part, li trobem a faltar una major regularitat del moviment rítmic, el qual es troba exposat a canvis violents i arbitraris en aquesta artista enèrgica, quasi viril. El mestre Sabater, que dirigeix l'acompanyament d'orquestra, ens oferí, després d'una obertura de Mozart, una bella obra de Joan Cristòfol Bach, el «Bach de Londres» com és conegut, en la interpretació de la qual aconseguí tota la seguretat i el domini de l'orquestra que li mancaven en la primera peça de Mozart. Hem d'agrair al mestre Sabater l'haver-nos fet conèixer aquesta esplèndida obra del gran fill de Joan Sebastià, tan diferent en estil i en temperament del seu gran pare. Tota la rigurositat polifònica d'aquesta obra, a despit d'ésser executada sense la dolçor de to que exigeix, ens atrau sempre de nou. Es veritat que tan aviat hi retrobem vestigis del *Tristany* com melodies schubertianes, recitats a la manera de Liszt com fragments polifònics. Però en les obres d'aquest gènere, sobretot si poden presentar un conjunt tan perfecte i si són «sentides» d'una manera tan profunda, no ens podem entretenir a analitzar els detalls. César Franck, al costat de Max Reger i de Gustav Mahler, pertany a aquests grans músics de fi de segle que creien poder donar a la música un nou i més bell esdevenir per mitjà d'una síntesi grandiosa de tots els elements estilístics coneguts fins aleshores; això és el que assegura a César Franck un lloc important en la història de la música, àdhuc quan les seves obres ja no s'executaran més. Ací rau, potser, la major diferència que separa aquesta generació de músics de la seva predecessora i de la dels nostres dies: la creença de poder establir una nova visió de conjunt i de poder-la portar endavant per una síntesi de tot el que els voltava i de tot el que havien arribat a estimar. Però les revolucions, àdhuc les musicals, no es fan mai per la via de compilació i d'un nou ordre de valors existents, exclusivament, sense constituir alhora un nou principi fonamental.

Heus ací la grossa diferència, per no dir abisme, que separa Debussy de Franck. Debussy renuncia a la síntesi perquè veu que el sistema convencional d'ordenar els sons ha donat de si tot el que podia i no es presta ja a expressar els sentiments i les idees de la seva època. Malgrat no poder-se emancipar completament del sistema harmònic del seu segle —aquesta darrera conseqüència no fou aplicada fins una generació més tard, per Schönberg—, Debussy descobrí possibilitats en l'expressió musical que tot d'un plegat mostraven un camí completament nou i recursos insospitats per a la música i per als músics. Debussy ens ensenyà a sentir i a gaudir els misteris i les bel·leses dels sons isolats, sense expressió melòdica, únicament com a impressions, d'on s'ha convingut a anomenar el seu estil «impressionista». Debussy formava melodies sobre noves escales, negligides fins aleshores, però que retrobem ja en les obres de Joan Sebastià.

Aquestes melodies, que sovint no comprenien més que alguns sons i que sols esbossaven un sentiment vague o una impressió passatgera, no tenen ja ni la més petita semblança amb les melodies de Schubert o de Mozart. Són melodies que s'escapen del quadro harmònic usat fins aleshores i que permeten una polifonia d'acords que ens revela un món de sensacions estranyes i misterioses.

Cal confessar-ho: aquest món no és tan vast com el dels misteris de Wagner o de les grans síntesis de César Franck o de Mahler. Explora només un radi molt limitat de la vida interior, és d'un individualisme exasperant que arriba a perdre tot lligam amb el món de la realitat. Però el que debem a l'art de Debussy és l'haver-nos deslliurat dels grans enfarfegaments estilístics, d'aquestes vastes aspiracions que volen abastar tot un món i que no fan altra cosa que caure en Wagner. El que en definitiva —i ací hem de repetir la mateixa frase emprada per a Franck— li assegurà l'interès i l'estimació de les generacions futures, àdhuc quan no s'executaran més obres de la seva ploma, és el fet d'haver descobert un nou món de sensacions artístiques i amb això un nou estil de composició que ha proporcionat una base sòlida als músics del nostre temps.

El seu trio per a arpa, flauta i viola, presentat per tres artistes excel·lents d'aquesta ciutat en el darrer concert de l'Associació de Cultura Musical, sembla confirmar les nostres idees descrotllades sobre el gran compositor francès. És una obra ben característica, construïda amb una mestria ex-

Ruth Posselt

traordinària, que conté tots els elements d'estil dels quals acabem de parlar. El curiós conjunt dels tres instruments no és pas ni un atzar ni una plaserteria; serveix al compositor per a realitzar les seves idees d'una manera completament nova i fins aleshores no assajada, tot fent ressaltar combinacions de sons, de jocs melòdics, d'harmonies ben sovint arriscades, que ens encisen a cada compàs d'aquesta obra delicada.

O. M.

Notícies de tot el món

ALEMANYA

* Richard Strauss ha acabat els dos primers actes de la seva nova òpera *La dona silenciosa*. La lletra d'aquesta òpera és de Stefan Zweig i està basada sobre la tragèdia del poeta anglès Ben Jonson. El protagonista de l'acció burlesca de l'obra és un home que no pot sofrir cap soroll, particularment el de la música.

* L'organització corporativa de la música alemanya està enllestita. Richard Strauss és el president de la nova Cambra de la Música i el gran director d'orquestra Wilhelm Furtwängler el president segon. Es van a crear immediatament vint grups que comprendran tota l'organització musical d'Alemanya. Els principals grups són: els grups dels professors d'orquestra; pedagogs; músics d'església — protestants i catòlics; de música lleugera; solistes i directores d'orquestra, etc.

ARGENTINA

* Ernest Ansermet, el famós director de l'Orquestra Romand, de Ginebra, dirigirà una festa Debussy - Stravinsky a Buenos Aires.

ESPANYA

* El mestre Turina ha òmitit el seu càrrec en la Junta Nacional de Música.

FRANÇA

* Hermann Scherchen dirigirà a París, en la Societat «Le Triton», el *Pierrot lunare* de Schönberg, i la *Història del Soldat*, de Stravinsky.

* Albert Roussel ha escrit una partitura per a instruments de vent, intitulada *A glorious day*.

ITALIA

* Franco Alfano ha començat una nova òpera sobre el text del *Cyrano de Bergerac*.

U. R. S. S.

* La 4.ª simfonia de Maximilian Steinberg, *Turksib*, ha obtingut un èxit esclatant en la Filharmonia de Leningrad. *Turksib* és el nou ferrocarril que uneix el Turquestan amb la Sibèria a través de deserts i d'estepes enormes. El ferrocarril crea un contacte entre les diferents masses de totes les nacions de la Unió; la vella cultura musical de les nacions asiàtiques entra en contacte amb els germens de la nova vida aportats pels europeus. Vastos quadros musicals desenrotllen amb colors esclatants el programa d'aquesta simfonia, el tema de la qual ha estat ja tractat en un film conegut arreu del món.

Sobre la reglamentació de la radiodifusió

En la crònica anterior, tot i assenyalar el fet nou que l'Estat es decidís per fi a ordenar els serveis de ràdio, deïem que no havia d'ésser un motiu d'extraordinària satisfacció dels interessats en aquest assumpte. Examinant millor el projecte de bases aprovat a primers del mes que som, no es veu sinó, d'una part, el propòsit d'establir una centralització d'aquests serveis, i d'altra, aprofitar el desenvolupament grandios de la ràdio, per a treure'n recursos fiscals. El que esdevé, però, més fora de lloc, és el fet que després de proclamar la necessitat que té l'Estat d'utilitzar aquest servei per a utilitat pública, s'estableixi tot seguit la possibilitat de concessió a favor d'entitats que no tenen altre caràcter sinó el de privades.

Això és el que més ha de fer tómer, principalment als llocs com a Catalunya, on la ràdio ja havia pres una vida pròpia, la qual no guanyarà res amb aquest nou estat de coses que s'implantarà si prospera el projecte. Ja feia deu anys que s'escollava ràdio al nostre país, i ara, després de tant temps d'esforços, les agrupacions i entitats que varen tenir cura per a la seva dignificació, no planten sacrificis, es veuran de sobte deixades de banda per no poder actuar. Per no haver-hi res estatut respecte d'aquesta matèria, com que d'acord amb l'Estatut pertany a la Generalitat l'execució de la legislació de l'Estat, ens trobàvem que si la Generalitat hagués acceptat l'ofertament que se li va fer de muntar una emissora reservant-li la reversió, la nova reglamentació hauria hagut de respectar els drets ja adquirits, encara que s'hagués de sotmetre a un relatiu control dels organismes que depenen de l'Estat. Ara, però, tot i que creiem que els nostres representants parlamentaris faran el possible perquè això no arribi, a Barcelona, amb una emissora de 20 kw., se li adjudiquen els mateixos drets que a Sevilla, La Corunya, València, Marroc i San Sebastián, que no compten, ni de molt, amb la importància i el nombre d'amateurs de ràdio que ací. A Madrid, pel contrari, amb una emissora d'ona llarga de 120 o 150 kw. i una altra de 293 metres de 100 kw., no es pot negar que restaran ben servits. No és solament el que deïem de la importància i nombre de radioïents; hi ha també totes les activitats annexes, com són les associacions de radioïents, organitzacions comercials i de la indústria radiotècnica, que gairebé totes tenen els seus elements directius i el camp de més esplèndida activitat a Catalunya, i això tant pel que fa als importadors de material estranger com als fabricants d'aparells nacionals.

Els elements que més han fet per la ràdio a Catalunya, ja ho hem dit altres vegades, estan actualment acoblats en la Ràdio-Associació. Foren ells els que varen iniciar-la i han procurat defensar-la de totes les intrusions alienes. En els articles apareguts darrerament al seu portaveu *Catalunya Ràdio*, es poden llegir paraules que van tinent el caràcter de plans francament pessimistes, perquè hom albirava un esdevenidor negatiu per a la completa catalanització de la ràdio. De fet sembla que es vulgui legalitzar l'estat actual que permet a una organització comptar amb els auxilis dels radioïents catalans per a mantenir tota una xarxa que no fóra possible sense el profit que reporta l'emissió a Barcelona. I cal preveure el que fóra la persecució del radioïent quan es té no sols l'ajuda legal, sinó també l'espera d'unes quotes que són per a fer veure de lluny. Afegim de passada que els aparells de més de tres làmpares per als quals el projecte fixa la quota de dues pessetes mensuals, són avui majoria, puix la venda a terminis i la competència americana els han escampat per les llars més humils, i, com deïem, és tota una esperança per als que intenten fer de la ràdio un negoci, que amb aquests mitjans no hi ha dubte que serà ben pròsper. Cal doncs respondre a la crida que s'ha fet per tal de crear un estat d'opinió, que si es manifesta per tots els mitjans, serà la millor defensa perquè no ens sigui arrabassat aquest mitjà de difusió.

J. G.

DILLUNS AL Teatre GOYA

SOLEMNE ESTRENA

SANTA

PARLAT EN ESPANYOL

MAGISTRAL CREACIÓ DE

Lupita Tovar

SELECCIONS FILMÓFONO

PROXIMAMENT AL SALO CATALUNYA

ALALA

Un film que eleva el cinema nacional al nivell internacional

UNA CARTA URGENT

—Escriguí: «Molts senyors nostres. Els seus mobles d'oficina ens han donat un mal resultat...»

(Ballyhoo, Nova York)

—De manera que la dona d'En Joan ha tingut dos bessons? Nens o nenes?
—Ara no recordo si un és nen i l'altra nena, o a l'inrevés...

(Lustige Kölner Zeitung, Colònia)

—Què et passa?
—Tinc ganes de mocar-me.

(Marianne, París)

A CAL ANTIQUARI

—Aquest gerro té més de dos mil anys.
—I ara! Si tot just som al 1934!

(Marianne, París)

—Què diria ta mare si et veies fumar?
—I què diria el meu marit si la veies parlar amb un desconegut?

(Marianne, París)

Llibres a qualsevol preu MAGATZEMS GASSÓ

Fiveller (abans Fernando), 42

The Majorca Sun and The Spanish Times

El més important setmanari anglès que es publica a Espanya. Llegit per tots els anglesos i americans

25 cèntims en tots els quioscos

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA

ANTONI MARTI

Màxima rapidesa ■ Màxima qualitat

AVINYÓ, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA